

I00
onderdeel van Panteia

Midterm Review Geldstroom BKV

Eindrapport

drs. E. van Aarsen
dr. N.E. Stroeker

E0043

Leiden, 12 juli 2007

Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven (IOO bv)
Schipholweg 13-15
Postbus 985
2300 AZ Leiden
tel: 071 525 36 00
fax: 071 525 36 01
e-mail: info@ioo.nl
www.IOO.nl

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven (IOO bv). Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van IOO bv. IOO bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1 Inleiding	11
1.1 Inleiding	11
1.1.1 Voorgeschiedenis	11
1.1.2 Doel van de Midterm Review	13
1.2 Speciale aandachtspunten Midterm Review	14
1.3 Uitgangspunten Midterm Review	14
1.4 Aanpak	14
1.5 De aanpak ter discussie	15
1.6 Leeswijzer	17
2 Doel 1: Activiteiten en educatieve activiteiten	19
2.1 Inleiding	19
2.2 Het aantal georganiseerde educatieve activiteiten (n=7)	19
2.3 Aantal publieksactiviteiten (n=23)	20
2.4 Het aantal aan publieksactiviteiten meewerkende kunstenaars (n=5)	24
3 Doel 2: Publieksbereik	25
3.1 Inleiding	25
3.2 Aantal bezoekers publieksactiviteiten (n=16)	25
3.3 Aantal bezoekers website (n=1)	28
3.4 Aantal met (cultuur)educatieve activiteiten bereikte leerlingen (n=4) en Aantal met (cultuur) educatieve activiteiten bereikte scholen (n=1)	29
3.5 Aantal deelnemers aan activiteiten van de kunstuitleen	30
4 Doel 3: Zichtbaarheid en presentatie	31
4.1 Inleiding	31
4.2 Aantal presentatiemogelijkheden kunstenaars (n=7)	31
4.3 Het aantal exemplaren van een communicatiemiddel (n=3)	33
4.4 Aantal publicaties in de media over activiteiten (n=2)	34
4.5 Toegankelijkheid kunstenaars in documentatiebestand (n=3)	35
4.6 Aantal kunstenaarsinitiatieven (n=5)	36
5 Doel 4: Woon- en werkruimte	39
5.1 Inleiding	39
5.2 Het aantal (permanente of tijdelijke) ateliers (n=7)	39
5.3 Het aantal (permanente of tijdelijke) broedplaatsen (n=2)	41
5.4 Het aantal Artist-in-Residence projecten (n=3)	42
5.5 Het aantal gebruikers van woon- en werkruimtes (n=4)	43
5.6 Wachtlijst kunstenaars voor woon- en/of werkruimte (n=3)	44

6	Doel 5: Professionalisering en deskundigheidsbevordering	47
6.1	Inleiding	47
6.2	Samenwerking in het kader van professionalisering en deskundigheidsbevordering van kunstenaars (n=9)	47
6.3	Het aantal deelnemersuren van activiteiten in het kader van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars en Het aantal deelnemers van activiteiten in het kader van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars (n=5)	49
7	Conclusies	51
7.1	Inleiding	51
7.2	Realisatie streefwaarden en knelpunten	51
7.3	Verschillen tussen groepen	54
7.4	Kunstenaarsinitiatieven	55
7.5	Vormgeving	56
7.6	Algemene conclusies	57
BIJLAGE 1	Indicatoren (21) onder 5 doelen	59
BIJLAGE 2	Procedure en informatie	61
BIJLAGE 3	Vragenlijst Midterm Review	65
BIJLAGE 4	Begeleidende brief OCW	75
BIJLAGE 5	Email selectie projectbeschrijvingen	77
BIJLAGE 6	Format projectbeschrijving(en)	79
BIJLAGE 7	Overzicht projectbeschrijvingen	81
BIJLAGE 8	Commentaar G4	83
BIJLAGE 9	Niet ontvangen informatie	85

Voorwoord

Op 1 januari 2005 is de Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV) 2005 – 2008 van start gegaan om de infrastructuur en de relatie tussen vraag en aanbod in de beeldende kunst en vormgeving in Nederland verder te versterken. In dit kader worden er vanuit de Geldstroom BKV middelen verstrekt aan alle provincies vanwege hun regiefunctie en verder zijn er negen netwerksteden en vijf steden met kunstvakonderwijs geselecteerd.

De evaluatie van de Geldstroom BKV 2005 – 2008 moet duidelijk maken op welke wijze en in welke mate de landelijke outcomedoelstelling bereikt wordt door de decentrale effecten. Tevens moet de evaluatie inzichtelijk maken welke verschillen er zijn in aanpak en doelstelling tussen de provincies, netwerksteden en steden met kunstvakonderwijs. De landelijke evaluatie bestaat uit drie fasen: een nulmeting in 2005/2006, een midterm review in 2007 en een eindevaluatie in 2009. Dit rapport heeft betrekking op de Midterm Review van de Geldstroom BKV.

De uitvoering van de Midterm Review door IOO (Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven) is begeleid door de werkgroep Geldstroom BKV, bestaande uit leden van het IPO, VNG en het ministerie van OCW. De onderzoekers van IOO willen hierbij de leden van de werkgroep bedanken voor hun inbreng aan het onderzoek. De werkgroep bestaat uit: Jack van Aspert (IPO), Gerard van Drunen, later opgevolgd door Ernest Slot (OCW), Bernadette Klein-Douwel (VNG), Rianne Lannoye, later opgevolgd door Lydia Jongmans (VNG), Robert Oosterhuis (OCW), Susanne Stehmann (OCW) en Werner Ubachs (IPO). Ook willen wij alle gemeenten en provincies bedanken die ons van extra informatie hebben voorzien.

Het onderzoek is uitgevoerd door Natasha Stroeker van het Instituut Onderzoek Overheidsuitgaven (IOO) en Eelco van Aarsen van Research voor Beleid (RvB). Gezamenlijk hebben zij het eindrapport geschreven.

Natasha Stroeker
Projectleider IOO

Samenvatting

Voorgeschiedenis evaluatie Geldstroom BKV

In het beleidskader Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving 2005 – 2008 hebben de drie overheden, IPO, VNG en het ministerie van OCW, op basis van een knelpunteninventarisatie één centrale doelstelling geformuleerd voor de inzet van Geldstroom BKV in 2005-2008. Binnen het kader van deze doelstelling is aan provincies en gemeenten de gelegenheid geboden om op basis van specifieke lokale of regionale omstandigheden zelf prioriteiten te stellen.

De Geldstroom BKV wordt ingezet ter versterking van de beeldende kunst en vormgeving: dit betreft zowel de infrastructuur van deze sector als de relatie tussen aanbod en afname. De Geldstroom is bestemd voor voorzieningen, investeringen en activiteiten met een bovenlokale uitstraling.

Deze prioriteiten van de provincies en gemeenten moeten aansluiten bij onderstaande drie onderdelen van de centrale doelstelling ofwel landelijke outcomedoelstelling, namelijk

- Versterking van facilitaire collectieve voorzieningen en investeringen ter ontwikkeling van individuele kunstenaars en vormgevers (facilitaire werkplaatsen, technische faciliteiten, e.d.);
- Verbetering van de positie van het middensegment (presentatie-instellingen en kunstenaarsinitiatieven, e.d.);
- Vergroting van afname en marktwerking voor beeldende kunst en vormgeving.

Bij de start van de evaluatie van de Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving bleek dat de maximale vrijheid die de provincies en gemeenten is geboden bij het invullen van hun prioriteiten binnen de landelijke outcomedoelstelling van de Geldstroom BKV leidde tot een dilemma. Immers, deze maximale vrijheid zorgde voor een grote diversiteit en een breed scala aan geformuleerde outputindicatoren. In de Nulanalyse en Nulmeting (maart 2006) zijn deze outputindicatoren ingedikt naar tien doelen.

Achtergrond en doel Midterm Review Geldstroom BKV

De Midterm Review dient als vervolg op de Nulanalyse en Nulmeting (maart 2006) en de Doorontwikkeling van de Nulanalyse (januari 2007).

In de Nulanalyse en Nulmeting (maart 2006) heeft het onderzoeksteam een inventarisatie gemaakt van door gemeenten en provincies geformuleerde outputdoelen en -indicatoren. Bij alle 26 gemeenten en provincies samen zijn 537 outputindicatoren geformuleerd, waarvan er 506 thematisch binnen tien gekozen doelen konden worden geplaatst. Deze diversiteit in doelstellingen en indicatoren bij de verschillende gemeenten en provincies is het gevolg van de in eerste instantie gekozen aanpak, namelijk het verstrekken van een maximale vrijheid aan de provin-

cies en gemeenten bij de invulling van de prioriteiten van de Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving. Dit maakt het voor de evaluatie lastig een relatie te leggen tussen lokale inzet van middelen en landelijke effecten.

In een poging deze relatie beter inzichtelijk te maken, heeft het onderzoeksteam op verzoek van de werkgroep een tweede slag gemaakt: de Doorontwikkeling van de Nulanalyse (januari 2007). In deze Doorontwikkeling hebben wij ervoor gekozen om slechts vijf van de tien doelen mee te nemen. Immers, 79% van het totale aantal outputindicatoren behoorden tot de eerste vijf doelen. De oorspronkelijke¹ indicatoren van deze vijf doelen hebben wij tot een hoger niveau geaggregeerd door ze in meer algemene termen te verwoorden en een grootste gemene deler te zoeken. Dit resulteerde in 21 veelgenoemde outputindicatoren² die thematisch binnen de eerste vijf doelen te groeperen zijn. De vijf doelen waar het om gaat, zijn:

- Doel 1 Activiteiten en educatieve activiteiten
- Doel 2 Publieksbereik
- Doel 3 Zichtbaarheid en presentatie
- Doel 4 Woon- en werkruimte
- Doel 5 Professionalisering en deskundigheidsbevordering

De Midterm Review gaat vervolgens verder met deze vijf doelen en 21 outputindicatoren.

Invulling Midterm Review

De invulling van de Midterm Review valt uiteen in drie onderdelen, namelijk de kwantitatieve uitkomsten, de kwalitatieve uitkomsten en een toelichting op de reikwijdte van het onderzoek.

Wat betreft de *kwantitatieve* uitkomsten is in de Midterm Review bekeken:

- in hoeverre gemeenten en provincies er halverwege deze Geldstroom BKV-periode (2005 – 2006) in slagen de gestelde streefwaarden te behalen;
- of zij hierbij knelpunten ervaren, en;
- of zij verwachten de streefwaarden aan het eind van de periode (eind 2008) te realiseren.

Daarnaast hebben we binnen de Midterm Review ook een beeld van de kwaliteit en verscheidenheid willen geven door de toevoeging van *kwantitatieve* projectbeschrijvingen van de gemeenten en provincies aan de geformuleerde doelen en (output)indicatoren.

Uiteraard is de reikwijdte van de Midterm Review beperkt; bepaalde zaken kunnen met de uitkomsten van de Midterm Review niet worden be-

¹ Door gemeenten en provincies zelf opgestelde indicatoren.

² Inhoudelijk dekkend voor 79% van de door gemeenten en provincies zelf geformuleerde indicatoren.

paald. Als we het hebben over de beperkingen van de Midterm Review hebben we het over het ambitieniveau van de door de gemeenten en provincies opgegeven streefwaarden van de indicatoren en de kwaliteit van de projecten op het gebied van beeldende kunst en vormgeving. Over beide zaken kunnen wij op basis van de uitkomsten van de Midterm Review geen uitspraken doen.

Procedure Midterm Review

Bij de Midterm Review heeft IOO (in overleg met de werkgroep) een vragenlijst opgesteld en voorgelegd aan de gemeenten en provincies ter in- en aanvulling (kwantitatieve deel). Daarnaast hebben wij de gemeenten en provincies de gelegenheid gegeven om de informatie verkregen uit de geretourneerde vragenlijsten aan te vullen met meer kwalitatieve beschrijvingen van projecten die gerealiseerd worden met middelen vanuit de Geldstroom BKV (kwalitatieve deel). Deze gegevensverzameling is niet volledig dekkend; in totaal hebben wij van 22 gemeenten/provincies kwantitatieve gegevens ontvangen, en van 18 gemeenten/provincies kwalitatieve projectbeschrijvingen.

Conclusies

Uit deze Midterm Review kan geconcludeerd worden dat de gemeenten en provincies goed op koers liggen wat betreft de realisatie van hun streefwaarden op de 21 indicatoren. Er zijn wel gemeenten en provincies die op enkele indicatoren achterliggen, maar slechts drie gemeenten/provincies verwachten één van hun streefwaarden niet te halen. De rest ligt op koers of ligt (iets) achter op koers, maar verwacht de streefwaarde aan het eind van de vierjaarlijkse periode wel te zullen halen. Overkoepelende knelpunten in het behalen van streefwaarden zijn er dan ook niet. Wel is het zo dat het registreren van bepaalde realisatiewaarden in sommige gemeenten/provincies lastig blijkt. Dit heeft vooral met praktische zaken te maken, zoals de wijze waarop de gegevens bijgehouden worden (is vaak anders dan waarop deze opgevraagd worden in het kader van deze evaluatie) en het feit dat de gegevens vaak bij instellingen vandaan moeten komen, waardoor er dus bij provincies vaak sprake is van twee lagen (via gemeenten naar de instellingen). Dit laatste leidt er vaak toe dat er meer tijd en moeite gepaard gaat met het verzamelen van de gegevens en de doorlooptijd wat langer is.

Tussen verschillende typen gemeenten en provincies zijn wel enigszins verschillen te zien in de mate van realisatie van streefwaarden, maar hieraan kunnen geen harde conclusies worden verbonden.

De door de gemeenten en provincies opgestelde projectbeschrijvingen laten zien dat veel projecten meerdere doelen dienen binnen de Geldstroom BKV (bijvoorbeeld activiteiten, publieksbereik, samenwerking etc), die uiteindelijk leiden tot en bijdragen aan de realisatie van de subdoelen van de landelijke outcomedoelstelling.

Tenslotte valt op dat in veel kwalitatieve projectbeschrijvingen expliciet aandacht wordt geschonken aan vormgeving en kunstenaarsinitiatieven, waardoor geconcludeerd kan worden dat zowel vormgeving als kunstenaarsinitiatieven een wezenlijke invulling zijn van de middelen vanuit de Geldstroom BKV. In de resultaten van beide type projecten wordt veel verwezen naar de verbinding en ontmoetingen tussen verschillende disciplines en sectoren, samenwerkingsverbanden creëren, goede samenwerking, contacten van jonge kunstenaars met ervaren kunstenaars en internationale uitbreiding en samenwerking.

1 Inleiding

1.1 Inleiding

De evaluatie van de Geldstroom BKV dient om het effect van de lokale¹ inzet van middelen uit Geldstroom BKV op het bereiken van de landelijke outcomedoelstellingen inzichtelijk te maken. De Midterm Review neemt (zoals de naam al aangeeft) in het drieluik van de evaluatie: *Nulmeting-MidtermReview-Eindmeting* een tussenpositie in. In de volgende paragrafen resumeren wij kort de voorgeschiedenis, en lichten wij het specifieke doel van de Midterm Review toe.

1.1.1 Voorgeschiedenis

In het beleidskader Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving 2005 – 2008 hebben de drie overheden, IPO, VNG en het ministerie van OCW, op basis van een knelpunteninventarisatie één centrale doelstelling geformuleerd voor de inzet van Geldstroom BKV in 2005-2008. Binnen het kader van deze doelstelling wordt aan provincies en gemeenten de gelegenheid geboden om op basis van specifieke lokale of regionale omstandigheden zelf prioriteiten te stellen.

De Geldstroom BKV wordt ingezet ter versterking van de beeldende kunst en vormgeving: dit betreft zowel de infrastructuur van deze sector als de relatie tussen aanbod en afname. De Geldstroom is bestemd voor voorzieningen, investeringen en activiteiten met een bovenlokale uitstraling.

Deze prioriteiten van de provincies en gemeenten moeten aansluiten bij onderstaande drie onderdelen van de centrale doelstelling ofwel landelijke outcomedoelstelling, namelijk

- Versterking van facilitaire collectieve voorzieningen en investeringen ter ontwikkeling van individuele kunstenaars en vormgevers (facilitaire werkplaatsen, technische faciliteiten, e.d.);
- Verbetering van de positie van het middensegment (presentatie-instellingen en kunstenaarsinitiatieven, e.d.);
- Vergroting van afname en marktwerking voor beeldende kunst en vormgeving.

Bij de start van de evaluatie van de Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving bleek dat de maximale vrijheid die de provincies en gemeenten is geboden bij het invullen van hun prioriteiten binnen de landelijke outcomedoelstelling van de Geldstroom BKV leidde tot een di-

¹ In deze rapportage kan 'lokaal' ook worden gelezen als 'op provinciaal niveau'.

lemma. Immers, deze maximale vrijheid zorgde voor een grote diversiteit en een breed scala aan geformuleerde outputindicatoren. In de Nulanalyse en Nulmeting (maart 2006) zijn deze outputindicatoren ingedikt naar tien doelen.

De Midterm Review dient als vervolg op de Nulanalyse en Nulmeting (maart 2006) en de Doorontwikkeling van de Nulanalyse (januari 2007). In deze eerdere stappen heeft het onderzoeksteam in samenspraak met de begeleidingscommissie (OCW/VNG/IPO) verschillende analyses uitgevoerd op de door gemeenten en provincies geformuleerde outputdoelen en -indicatoren.

In de Nulanalyse en Nulmeting (maart 2006) heeft het onderzoeksteam een inventarisatie gemaakt van door gemeenten en provincies geformuleerde outputdoelen en -indicatoren. Bij alle 26 gemeenten en provincies samen zijn 537 outputindicatoren geformuleerd, waarvan er 506 thematisch binnen tien gekozen doelen konden worden geplaatst. Deze diversiteit in doelstellingen en indicatoren bij de verschillende gemeenten en provincies is het gevolg van de in eerste instantie gekozen aanpak, namelijk het verstrekken van een maximale vrijheid aan de provincies en gemeenten bij de invulling van de prioriteiten van de Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving. Dit maakt het voor de evaluatie lastig een relatie te leggen tussen lokale inzet van middelen en landelijke effecten.

In een poging deze relatie beter inzichtelijk te maken, heeft het onderzoeksteam op verzoek van de werkgroep een tweede slag gemaakt: de Doorontwikkeling van de Nulanalyse (januari 2007). In deze Doorontwikkeling hebben wij ervoor gekozen om slechts vijf van de tien doelen mee te nemen. Immers, 79% van het totale aantal outputindicatoren behoorden tot de eerste vijf doelen. De oorspronkelijke¹ indicatoren van deze vijf doelen hebben wij tot een hoger niveau geaggregeerd door ze in meer algemene termen te verwoorden en een grootste gemene deler te zoeken. Dit resulteerde in 21 veelgenoemde outputindicatoren² die thematisch binnen de eerste vijf doelen te groeperen zijn.

Ten aanzien van de relatie tussen lokale inzet van BKV-middelen en landelijke effecten hebben wij in de nulmeting de volgende conclusie kunnen trekken: *Wat betreft de relatie tussen de indicatoren en sectorale knelpunten blijkt er duidelijk sprake van de intentie bij de 26 gemeenten en provincies om de sectorale knelpunten op te lossen middels de aanwending van de middelen die zijn ontvangen vanuit de Geldstroom BKV.* Voor details verwijzen wij naar de individuele rapportages

¹ Door gemeenten en provincies zelf opgestelde indicatoren.

² Inhoudelijk dekkend voor 79% van de door gemeenten en provincies zelf geformuleerde indicatoren.

van de Nulanalyse en Nulmeting (maart 2006) en de Doorontwikkeling van de nulanalyse (januari 2007).

1.1.2 Doel van de Midterm Review

Twee belangrijke doelstellingen van zowel de evaluatie in algemene zin als de Midterm Review in het bijzonder zijn:

- Het in kaart brengen hoe de landelijke outcomedoelstelling wordt bereikt door de decentrale plannen, doelen en indicatoren van de 26 gemeenten en provincies in het kader van de Geldstroom BKV; wat doen de 26 gemeenten en provincies om de landelijke outcomedoelstelling te realiseren?;
- Het in kaart brengen van de verschillen in doelstellingen en aanpak tussen provincies, G4, netwerksteden en steden met kunstvakonderwijs als invulling van de middelen vanuit de Geldstroom BKV.

Bij de Midterm Review vertaalt de eerste doelstelling zich in het in kaart brengen van een tussenstand en verwachte realisatie. Hoe ver zijn de 26 gemeenten en provincies gevorderd met het bereiken van de binnen de landelijke outcomedoelstelling geformuleerde doelen en indicatoren? En wat is de verwachte realisatie aan het eind van de vierjarige periode? De uitkomsten van de Midterm Review moeten bouwstenen aanleveren aan de minister betreffende de toekomst van de Geldstroom BKV. Over deze toekomst is momenteel een politieke discussie gaande.

Net als bij de Doorontwikkeling van de nulanalyse (januari 2007) geldt dat het uitgangspunt van deze Midterm Review wordt gevormd door de 21 indicatoren die zijn geherformuleerd binnen de eerste vijf doelen zoals deze zijn voortgekomen uit de 'Evaluatie Geldstroom BKV. Nulanalyse en nulmeting' (IOO, maart 2006). Deze vijf doelen, die in deze rapportage centraal staan, luiden als volgt:

- Doel 1 Activiteiten en educatieve activiteiten
- Doel 2 Publieksbereik
- Doel 3 Zichtbaarheid en presentatie
- Doel 4 Woon- en werkruimte
- Doel 5 Professionalisering en deskundigheidsbevordering

De 21 geherformuleerde indicatoren die bij deze vijf doelen horen, zijn opgenomen in bijlage 1. Deze geherformuleerde indicatoren zullen in het vervolg simpelweg 'indicatoren' worden genoemd. De doelen 6 t/m 10 worden in deze Midterm Review evenals in de Doorontwikkeling buiten beschouwing gelaten.

1.2 Speciale aandachtspunten Midterm Review

Speciale aandachtspunten binnen de Midterm Review zijn:

- Het onderscheid in aanpak en doelstellingen tussen de verschillende groepen gemeenten en provincies (provincies, G4, netwerksteden en steden met kunstvakonderwijs). In de Nulanalyse en Nulmeting (maart 2006) heeft dit al de nodige aandacht gekregen. In de Doorontwikkeling is dit veel minder aan bod gekomen. In de Midterm Review zal dit een prominente rol krijgen;
- De kunstenaarsinitiatieven die een rode draad lijken te vormen in vele doelen en indicatoren krijgen extra aandacht;
- Vormgeving krijgt een prominentere rol. In de eerste metingen zijn de vormgevingsindicatoren onderdeel geworden van de doelen. Er is geen apart doel over vormgeving geformuleerd. Aangezien vormgeving één van de knelpunten uit het beleidskader van de Geldstroom BKV vormt, zal vormgeving als apart thema in de Midterm Review worden besproken.

1.3 Uitgangspunten Midterm Review

Hieronder staan de uitgangspunten voor de Midterm Review kort onder elkaar:

- De Nulanalyse en Nulmeting in het IOO rapport van maart 2006 en de Doorontwikkeling van de nulanalyse van januari 2007 vormen de basis voor de Midterm Review;
- In de Midterm Review zal bekeken worden in hoeverre de gemeenten en provincies de zelf opgegeven streefwaarde per indicator hebben gerealiseerd;
- Op basis van de in de Midterm Review verzamelde gegevens kunnen wij geen uitspraken doen over het ambitieniveau van de door de gemeenten en provincies opgegeven streefwaarden van de indicatoren;
- Voor doel 6 – 10 hebben we geen indicatoren opgesteld en deze hebben we ook niet meegenomen in de Doorontwikkeling. Ook bij de Midterm Review blijven deze doelen 6 – 10 buiten beschouwing. Immers, de eerste vijf doelen vertegenwoordigen 79% van de indicatoren en dekken hiermee het grootste deel van de 537 indicatoren die zijn geformuleerd in het kader van de Geldstroom BKV af;
- In de Midterm Review wordt de periode 2005 – 2006 bekeken. We vragen vervolgens, in de meeste gevallen, naar gegevens per indicator op jaarbasis.

1.4 Aanpak

Bij de Midterm Review zijn wederom gegevens verzameld bij de gemeenten en provincies. Immers, we hebben in kaart gebracht in hoeverre de gemeenten en provincies de zelf opgegeven streefwaarde(n) per indicator hebben gerealiseerd en binnen de vierjarige termijn verwach-

ten te realiseren. Voor dit doel is de bestaande vragenlijst aangepast (zie bijlage 3).

In principe is voor elke opgegeven nulwaarde behorend bij een indicator een streefwaarde bekend. Indien de nulwaarde ontbrak, ontbrak de streefwaarde vaak ook. Indien de streefwaarde onbekend was, hebben wij bij de Midterm Review hier alsnog naar gevraagd.

Wij hebben de gemeenten en provincies de gelegenheid gegeven om de informatie verkregen uit de geretourneerde vragenlijsten aan te vullen met meer kwalitatieve beschrijvingen van projecten die gerealiseerd worden met middelen vanuit de Geldstroom BKV. Deze kwalitatieve projectbeschrijvingen (zie bijlage 6) zullen in de hoofdstukken 2 t/m 6 gebruikt worden ter illustratie van de kwantitatieve gegevens rondom de vijf doelen. Tevens zullen de kwalitatieve projectbeschrijvingen allen worden opgenomen in een apart bijlagenrapport behorend bij dit rapport. Ook zullen de kwalitatieve projectbeschrijvingen in het afsluitende concluderende hoofdstuk 7 gebruikt worden om iets te zeggen over o.a. 'kunstenaarsinitiatieven' en 'vormgeving'.

De selectie van de projecten waarover men een beschrijving aanlevert, hebben wij niet helemaal overgelaten aan de gemeenten en provincies zelf. IOO heeft op basis van een inventarisatie van de kwantitatieve gegevens (onderdeel C), een overzicht opgesteld van de doelen waarover elk van de gemeenten en provincies een projectbeschrijving kan opstellen. Hieruit heeft IOO een zodanige selectie gemaakt dat er sprake is van een zo groot mogelijke spreiding van de kwalitatieve projectbeschrijvingen over de vijf doelen en zo mogelijk over de herkomst (G4, netwerkstad, kunstvakonderwijs en provincie). Een uitwerking van de procedure is opgenomen in bijlage 2.

1.5 De aanpak ter discussie

Bij de start van de evaluatie van de Geldstroom BKV is binnen het beleidskader gekozen voor een algemene, vrij globale landelijke outcomedoelstelling die de gemeenten en provincies een grote mate van vrijheid geeft bij de invulling van de vanuit de Geldstroom BKV verkregen middelen. Dit leidde al vrij snel tot een lastig dilemma bij de evaluatie. Immers, de vrij algemeen en breed geformuleerde outcomedoelstelling zorgde voor een invulling in outputdoelstellingen en indicatoren door gemeenten en provincies die ook zeer breed en divers was (537 indicatoren, later ingedikt tot 10 doelen).

In de Doorontwikkeling hebben wij getracht deze diversiteit in te kaderen door het formuleren van de 21 veelgenoemde indicatoren binnen de eerste vijf doelen, die in totaal 79% van de indicatoren dekken. Dit heeft echter als nadeel dat de herkenbaarheid van de individuele ge-

meenten en provincies in de gegevens omlaag ging. Deze herkenbaarheid is echter ook geen doel van de evaluatie.

Een ander discussiepunt binnen de evaluatie betrof het feit dat de evaluatie met name kwantitatief georiënteerd was, wat niet altijd recht deed en doet aan de kwalitatieve invulling van de projecten. In de Midterm Review hebben we daarop ingespeeld door ook kwalitatieve projectbeschrijvingen toe te voegen aan de kwantitatieve uitkomsten.

De bij de evaluatie van de Geldstroom BKV (Nulmeting, Doorontwikkeling en Midterm Review) gehanteerde aanpak heeft ook bij enkele gemeenten en provincies tot inhoudelijke reacties geleid. Hieronder geven wij enkele van hun opmerkingen weer. Voor een groot deel betreft het opmerkingen die in eerdere metingen (Nulmeting en Doorontwikkeling) zijn gemaakt en dan ook met name door de G4-gemeenten. Enkele nieuwe opmerkingen zijn tevens terug te vinden in bijlage 8. De inhoudelijke reacties luiden als volgt:

- De geherformuleerde indicatoren (in het vervolg simpelweg 'indicatoren' genoemd) sluiten niet altijd goed aan bij de oorspronkelijke indicatoren. Gemeenten en provincies herkennen zich niet in het geschetste beeld. *Reactie IOO: dit is wellicht wel het geval, maar het inventariseren van de cijfers in het kader van de evaluatie van de Geldstroom BKV dient een ander doel dan de herkenbaarheid van de individuele gemeenten en provincies op het gebied van beeldende kunst en vormgeving;*
- De cijfers geven een onvolledig en beperkt beeld van de sector BKV. De besteding van de rijksmiddelen is niet los te zien van de eigen autonome middelen van gemeenten en provincies inzake de ontwikkeling en instandhouding van de totale beeldende kunst en vormgevingsinfrastructuur. Er zijn indirecte effecten die nu buiten beschouwing worden gelaten. *Reactie IOO: dit is wellicht wel het geval, maar het inventariseren van de cijfers dient een ander doel dan het in kaart brengen van de sector BKV;*
- Het is vaak lastig om de gegevens te verzamelen, omdat men terug moet naar de instellingen voor de relevante gegevens. Daardoor is het relatief arbeidsintensief om de juiste gegevens aan te leveren. *Weegt dit in voldoende mate op tegen wat het oplevert?;*
- Het is ergerlijk om telkens weer min of meer dezelfde gegevens - met net weer andere uitgangspunten, dus weer een hoop uitzoekwerk - te moeten leveren;
- *Kritiek betreffende de zwakte van de cijfers: Wat kun je ermee? Kun je nog optellen? Wat zegt het? Reactie IOO: daarnaast geldt dat grootheden soms moeilijk vergelijkbaar zijn, bijvoorbeeld als het gaat om het aantal feitelijke bezoekers en het aantal kijkers van een kunstprogramma op televisie. Dit zorgt ervoor dat optelling van ongelijke eenheden binnen een indicator lastig of zelfs onmogelijk is. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de cijfers wel dienst zullen doen om vergelijkingen in de tijd te kunnen maken.*

1.6 Leeswijzer

In het vervolg van dit rapport wordt per hoofdstuk aandacht besteed aan één van de doelen. Hoofdstuk 2 start met doel 1. Per doel wordt steeds ingegaan op de daarbij behorende indicatoren. Per indicator wordt een tabel gepresenteerd waarin de nulwaarde, streefwaarde, gerealiseerde waarde en de verwachting dat de streefwaarde aan het eind van de periode wordt behaald, worden gepresenteerd. Tevens wordt relevante informatie uit de projectbeschrijvingen per indicator verwerkt indien deze informatie voorhanden is. Ook wordt aandacht besteed aan kunstenaarsinitiatieven en vormgeving in elk van de hoofdstukken over de doelen (hoofdstuk 2 t/m hoofdstuk 6). Het laatste hoofdstuk, hoofdstuk 7, bevat de belangrijkste conclusies. Hier wordt ingegaan op de mate van de realisatie van de streefwaarden, mogelijke knelpunten, verschillen tussen de groepen etc.

In de gevallen waar geen opgave is gedaan van de realisatie van streefwaarden (zie overzicht van ontbrekende kwantitatieve informatie in tabel A, bijlage 2 aangevuld met Den Haag), hebben wij deze gegevens *schuin gedrukt* weergegeven in de tabellen in de hoofdstukken 2 tot en met 6.

2 Doel 1: Activiteiten en educatieve activiteiten

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de indicatoren behorend bij doel 1 uitgewerkt, waarbij voor elk van de gemeenten / provincies waarvoor deze indicator van toepassing is in een overzicht wordt gepresenteerd:

- Nulwaarde
- Streefwaarde
- Gerealiseerde waarde
- Verwachting streefwaarde aan het eind van de periode te halen

Aan de hand van een tabel wordt steeds een korte beschrijving van elk van de indicatoren gegeven en beschreven in hoeverre de streefwaarde(n) gerealiseerd zijn en zullen worden. Indien voor een indicator geldt dat deze kan worden geïllustreerd aan de hand van informatie uit de projectbeschrijvingen, wordt dat gedaan. Tevens wordt er iets over kunstenaarsinitiatieven en vormgeving gezegd per indicator, voor zover dat van toepassing en mogelijk is.

2.2 Het aantal georganiseerde educatieve activiteiten (n=7)

Onderstaande tabel geeft inzicht in de realisatie van de streefwaarden op het gebied van het aantal voor scholen en leerlingen georganiseerde educatieve activiteiten op basis van middelen uit de Geldstroom BKV.

Tabel 2.1 Aantal voor scholen of leerlingen georganiseerde educatieve activiteiten per gemeente/provincie (indicator 1.1)

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
<i>Den Haag</i>	<i>5,9</i>	<i>11</i>	-	-
<i>Rotterdam</i>	<i>Niet vermeld</i>	<i>Niet vermeld</i>	-	-
Provincie				
<i>Utrecht</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	-	-
Overijssel	2	2	2	Ja
Gelderland	8	9	10	Ja
Limburg	0	35	35	Ja
Zeeland	19	10	30	Ja

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

Bovenstaande tabel laat zien dat alle provincies die in staat waren hierover informatie te verschaffen er halverwege de termijn van de Geldstroom BKV in slagen hun streefwaarden te behalen. Beide gemeenten die het aantal voor scholen of leerlingen georganiseerde educatieve activiteiten als outputdoel hebben geformuleerd, hebben hierover geen gegevens aangeleverd.

2.3 Aantal publieksactiviteiten (n=23)

In onderstaande tabel hebben wij weergegeven in hoeverre gemeenten en provincies 'op koers' zijn wat betreft het aantal voor publiek georganiseerde activiteiten. Dergelijke activiteiten kunnen variëren van kleinschalige, eenmalige, en kortdurende exposities tot groot opgezette, periodieke langlopende manifestaties. De activiteiten kunnen dus onderling sterk verschillen qua opzet in omvang (in dagen, deelnemers, en bezoekers) en moeilijk te kwantificeren zaken als artistieke kwaliteit.

Tabel 2.2 Aantal publieksactiviteiten per gemeente/provincie (indicator 1.2)

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
Amsterdam	9	96*	189	Ja
Den Haag	17,5	32,3*	-	-
Rotterdam	Niet vermeld	Niet vermeld	-	-
Utrecht	79	116	84	Ja
Netwerksteden				
Arnhem	50	60	55*	Ja
Eindhoven	24	19 ¹	69	Ja
Enschede	0	0,66 ²	7	Ja
Groningen	42	43	47,5	Ja
Maastricht	23	36	35	Ja
Kunstvakonderwijs				
Breda	Nieuw beleid voor GBKV	24	74 ³	Ja
Den Bosch	43	43	44	Ja
Leeuwarden	Nieuw beleid voor GBKV	13	15,5	Ja
Tilburg	13	15 ⁴	24 ⁵	Ja
Zwolle	Niet vermeld	Niet vermeld	-	-

¹ 50% van 38.

² 33% van 2.

³ Gegevens over 2005.

⁴ Gegevens over 2005.

⁵ Gegevens over 2005.

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
Provincie				
<i>Utrecht</i>	8	11	-	-
Groningen	15	6	4,5	Ja
Drenthe	44	10	17	Ja
Overijssel	35	35	36	Ja
Gelderland	130	140	187	Ja
Flevoland	2	4	4	Ja
<i>Zuid-Holland</i>	50	75	-	-
Limburg	Nieuw beleid voor GBKV	10	10	Ja
Zeeland	49	10	57	Ja

*Gedeeltelijk op basis van autonome financiering

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

Alle (18) gemeenten en provincies die hierover gegevens hebben aangeleverd, verwachten dat zij hun streefwaarde ten aanzien van het aantal georganiseerde publieksactiviteiten zullen halen aan het eind van de BKV-periode. Voor vier daarvan (de gemeenten Utrecht, Arnhem, en Maastricht, en de provincie Groningen) loopt de jaarlijkse realisatie in de jaren 2005 en 2006 achter op het streven voor de periode 2005-2008. De gemeente Maastricht geeft in een toelichtende tekst inzicht in het verhaal achter de cijfers. "De gemiddelde streefwaarden over 2005 en 2006 geven geen beeld van voor- en tegenvallers. De eerste compenseren immers de tweede en wanneer de goede extra goed gaan, blijven de tegenvallers onzichtbaar. Het aantal projecten van kunstenaarsinitiatief HEDAH zal bijvoorbeeld de streefwaarde voor 2008 niet halen, omdat de Mondriaan Stichting de subsidie heeft beëindigd."

Informatie uit projectbeschrijvingen

De provincie Flevoland biedt financiële ondersteuning aan het project Nieuw Verleden. De Kunstenaars Vereniging Flevoland wil met dit project de aandacht vestigen op het erfgoed van Flevoland door elk jaar vier kunstwerken te realiseren langs het lange afstandswandelpad Pionierspad. De kunstwerken zijn vindplaatsen in de vorm van restanten van gebouwen, schuren, boerderijen, archeologische vondsten oftewel fictieve overblijfselen van een cultuur als Flevoland dat eeuwen eerder was drooggelegd.

In Enschede wordt het jaarlijks terugkerend AKI Festival georganiseerd door de AKI ArtEZ Academie voor beeldende kunsten Enschede in samenwerking met het ArtEZ Conservatorium. In 2003 is het festival geboren vanuit de gedachte om alle kunststudenten een week lang samen intensief te laten werken naar aanleiding van een thema. De activiteiten speelden zich in die beginjaren grotendeels binnen de muren van de academie af en van een echte wisselwerking met de buitenwereld was nog geen sprake. Sinds 2003 is het AKI Festival steeds meer buiten de

muren van de academie getreden en hebben AKI-studenten en publiek elkaar gevonden. De nieuwsgierigheid en het enthousiasme van het publiek is groot. Experiment en interactie staan in een hoog vaandel, hetgeen ook tot uitdrukking komt in het jaarlijks veranderende thema.

De gemeente Enschede heeft AKI-ArtEZ aangemoedigd om met haar manifestatie naar buiten en het publiek tegemoet te treden. Het AKI Festival is benoemd tot een belangrijk onderdeel van de evenementenkalender en het evenementenbeleid. Uitvloeisel daarvan is geweest dat de organisatie van het AKI Festival ondersteuning kreeg van het Enschedees Uitbureau bij de organisatie en promotie van het festival. De gemeente Enschede zet de BKV-middelen in om AKI ArtEZ beter te manifesteren in het culturele hart van Enschede, door het festival naar de culturele binnenstad te verplaatsen. Met de BKV-middelen wordt aan dit jonge initiatief een goede start gegeven, zodat het zich kan ontwikkelen tot een volwassen festival met een onmiskenbare impact op het culturele klimaat van Enschede. Op dit moment is het AKI Festival in ontwikkeling en wordt de organisatie ervan steeds professioneler. Zichtbaar is de nationale en internationale deelname en belangstelling. Zo was er deelname van gastdocenten van andere academies, deelname uit o.a. Barcelona en samenwerking met de Marmara Universiteit uit Istanbul. De verwachting is dat deze ontwikkeling ertoe leidt dat het festival inhoudelijk steeds beter en aantrekkelijker wordt en dat naast de eigen studenten en gasten ook de omvang van het 'gewone' publiek toeneemt. Het festival moet een gewaardeerde plek voor experimentele beeldende kunst worden, stevig geworteld in de culturele infrastructuur van Enschede.

De provincie Zuid-Holland heeft met middelen uit de Geldstroom BKV bijgedragen aan een activiteit van een gemeente die zelf geen middelen uit de Geldstroom BKV ontvangt: Gouda. Bij het project Gouda bij Kunstlicht 2006 zijn lichtkunstobjecten tentoongesteld in markante leegstaande panden en op binnenplaatsen in het historische centrum van Gouda. Op deze manier krijgt het publiek de kans om panden en ruimtes die normaal voor publiek gesloten zijn te bezichtigen en op een andere manier te bekijken. De kunstwerken grijpen niet zozeer terug op de historie maar voorzien Gouda van een eigentijds beeld: moderne kunst in een historisch decor. Het project is een voorbeeld van hoe publiek op een laagdrempelige manier in aanraking kan komen met kunst. De provincie hoopt hiermee bij te dragen aan de landelijke prioriteit vergroting van afname en versterking van marktwerking.

In de gemeente Den Haag wordt (mede op basis van middelen uit de Geldstroom BKV) onder de noemer After Neurath voor de periode 2006 - 2007 een veelsoortige activiteitenreeks (tentoonstellingen, lezingen, workshops, symposium) ontwikkeld. Het project vindt zijn aanleiding in de visionaire persoon Otto Neurath, een Oostenrijks filosoof, econoom en socioloog, die van 1934 tot 1940 in Den Haag woonde en werkte. After Neurath kent een historisch perspectief (presentatie van het werk en gedachtegoed van Neurath), maar onderzoekt ook de actuele betekenis en relevantie daarvan. Met een zo gelaagde programmastructuur benaderen we zowel een specialistisch publiek van professionals in di-

verse maatschappelijke en wetenschappelijke segmenten, als een breed algemeen publiek van cultureel geïnteresseerden. Onder meer hierom vormt een dergelijke programmastructuur een inspirerend en effectief model voor de toekomst, aldus de gemeente.

Met het project 'Zeeuwse Nieuwe' zijn in de provincie Zeeland jonge kunstenaars op initiatief van het CBK Zeeland bijeengekomen om te werken aan een gezamenlijke presentatie. Daarna is het werk geëxposeerd in één van de gastateliers in Goes. De 'leden' van Zeeuwse Nieuwe hebben hun werk tevens op verrassende plaatsen getoond op de Contacta bedrijvenbeurs in Goes en werk van hen was te zien in boekhandel de Drukkerij in Middelburg. Met het project 'Zeeuwse Nieuwe' hebben de jonge kunstenaars in Zeeland meer bekendheid gekregen. De intensieve benadering om de betrokken kunstenaars bij een breed publiek bekend te laten worden, heeft een direct resultaat voor de ontwikkeling van hun beroepspraktijk. Toename in verkopen en het verwerven van opdrachten zijn hiervan de uitkomst.

Vormgeving

In het versterken van de positie van het middensegment schenkt de provincie Groningen bijzondere aandacht aan vormgeving als artistieke discipline. De provincie verleent onder meer subsidie om het project City on a Roof: take 01 (COAR) en een daaraan verbonden publicatie mogelijk te maken. Het project behelst een nieuwe tijdelijke inrichting van een aantal daken van openbare gebouwen in de stad Groningen (zoals Pathé-bioscoop, pand dienst Ruimtelijke Ordening van de gemeente en Puddingfabriek). Met dit project proberen kunstenaars, vormgevers in samenwerking met architecten, creatieve ondernemingen, projectontwikkelaars en bedrijfsleven de bovenkant van de stad te ontsluiten voor het brede publiek door de organisatie van culturele activiteiten op de daken. Eén van de onderdelen was het zogenaamde 'Rooftophoppen' tijdens het Noorderzonfestival 2006: het grote publiek kon via stellages daken betreden en van daaruit culturele activiteiten meemaken. Daarnaast probeert de organiserende stichting bovenruimtes te ontsluiten, waar veelal kunstenaars en creatieven actief zijn en niet benaderbaar vanuit de straatzijde. Middels dit project zijn de mogelijkheden onderzocht meer gebruik te maken van de bovenruimtes/dakwandelingen in de stad.

Door het project zijn samenwerkingsverbanden ontstaan tussen kunstenaars/vormgevers en bedrijfsleven, onderzoekt de gemeente Groningen naar aanleiding van dit project de mogelijkheden om bovenruimtes beter toegankelijk te maken.

Kunstenaarsinitiatieven

In Den Bosch wordt tweejaarlijks door kunstenaarsinitiatief KW 14 de expositie "de ontdekking van de Traagheid" georganiseerd. In 2007 is deze expositie gewijd aan het overgangsgebied tussen fotografie en film, gezien vanuit bewegend beeld. Geavanceerde digitale en analoge technieken bieden de kunstenaar een onuitputtelijk arsenaal aan moge-

lijkheden. Door manipulatie en reorganisatie van de elementen beweging, tijd en ruimte kan worden gesleuteld aan de specifieke kenmerken van film en fotografie. Zo kan film worden vertraagd of stilgezet, eindeloos herhaald, van verhaalstructuur ontdaan of in zijn focus begrensd. Foto's kunnen in een bewegende sequentie worden geplaatst, zo wordt beweging ingezet voor het zichtbaar maken van tijd. Beeldend kunstenaars uit diverse landen (Nederland, België, Japan, Israël, Engeland, Noord-Ierland, Duitsland), zowel beginnend als meer gevestigd, zijn gevraagd werk voor deze expositie te maken. Door de bovenlokale uitstraling van dergelijke projecten draagt kunstenaarsinitiatief KW 14 met haar projecten bij aan de doelstelling van de geldstroom BKV.

2.4 Het aantal aan publieksactiviteiten meewerkende kunstenaars (n=5)

De laatste opgestelde indicator voor het doel activiteiten en educatieve activiteiten is het aantal aan publieksactiviteiten meewerkende kunstenaars.

Tabel 2.3 Aantal aan publieksactiviteiten meewerkende kunstenaars per gemeente/provincie (indicator 1.3)

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
<i>Utrecht</i>	<i>Niet bekend</i>	<i>Niet bekend</i>	120	<i>Nvt</i>
Netwerkstad				
Eindhoven	150	453	401	Ja
Kunstvakonderwijs				
Breda	0	250	269 ¹	Ja
Leeuwarden	Nieuw beleid voor GBKV	55	199	Ja
Provincie				
Gelderland	224	250	379	Ja

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

Voor twee gemeenten en een provincie die streefwaarden hebben geformuleerd omtrent het aantal aan publieksactiviteiten meewerkende kunstenaars kunnen wij de tussentijdse conclusie trekken dat zij dit streven ruimschoots realiseren. In de gemeente Eindhoven blijft de streefwaarde iets achter op het streven. De gerapporteerde waarde is een gemiddelde van 2005 (334) en 2006 (468). Vanwege deze stijgende lijn verwacht de gemeente uiteindelijke gemiddelden te kunnen realiseren. Geen van de gemeenten en provincie constateert knelpunten in het realiseren van hun doelstellingen op deze indicator.

¹ Gegevens over 2005.

3 Doel 2: Publieksbereik

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de indicatoren behorend bij doel 2 uitgewerkt, waarbij voor elk van de gemeenten / provincies waarvoor deze indicator van toepassing is in een overzicht wordt gepresenteerd:

- Nulwaarde
- Streefwaarde
- Gerealiseerde waarde
- Verwachting streefwaarde aan het eind van de periode te halen.

Aan de hand van een tabel wordt steeds een korte beschrijving van elk van de indicatoren gegeven en beschreven in hoeverre de streefwaarde(n) gerealiseerd zijn en zullen worden. Indien voor een indicator geldt dat deze kan worden geïllustreerd aan de hand van informatie uit de projectbeschrijvingen, dan wordt dat gedaan. Tevens wordt er iets over kunstenaarsinitiatieven en vormgeving gezegd per indicator, voor zover dat van toepassing en mogelijk is.

3.2 Aantal bezoekers publieksactiviteiten (n=16)

Veel gemeenten en provincies hebben binnen het doel 'publieksbereik' streefwaarden geformuleerd omtrent het aantal bezoekers van publieksactiviteiten die gesubsidieerd worden vanuit de Geldstroom BKV.

Tabel 3.1 Aantal bezoekers dat een bezoek brengt aan de vanuit de Geldstroom BKV gesubsidieerde publieksactiviteiten (indicator 2.1).

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
Amsterdam	584.562	1.042.000	2.110.969	Ja
Rotterdam	<i>Niet vermeld</i>	<i>Niet vermeld</i>	-	-
Utrecht	Teveel onbekend	5.000	4.095	Ja
Netwerkstad				
Eindhoven	45.000	39.000 ¹	24.088	Ja
Groningen	33.635	4.000	45.456 ²	Ja
Maastricht	131.500	142.750	155.105	Ja

¹ 30% van 130.000.

² Deels met autonome middelen.

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
Kunstvakonderwijs				
Breda	Onbekend	3.000	6.419 ¹ *	Ja
Den Bosch	Onbekend	1.700	2.700 ²	Ja
Leeuwarden	7.315	7.680	11.000	Ja
Zwolle	Onbekend	1450(2005) 1610 (2008)	-	-
Provincie				
Friesland	35.000	45.000	36.000	Ja
Drenthe	Nieuw binnen BKV	Toename 25%	-	-
Overijssel	Niet bekend	Toename met 5%	Nog niet bekend	Verwacht wel
Gelderland	37.900	40.000	87.047	Ja
Flevoland	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	-
Zeeland	30.885	32.429	45.002	Ja

*Gedeeltelijk op basis van autonome financiering

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

Geen van de gemeenten schat nu al in dat zij de streefwaarden niet gaan halen in 2008. Toch zijn er een aantal gemeenten/provincies (Utrecht, Eindhoven, Friesland) waarbij de gerealiseerde waarde achterblijft bij de streefwaarde.

Knelpunten over tegenvallende (totale) bezoekersaantallen worden dan ook niet gemeld. De knelpunten die sommige gemeenten en provincies ervaren bij het behalen van de streefwaarden zijn vooral van administratieve aard. Het aantal bezoekers blijkt soms moeilijk te registreren waardoor niet altijd duidelijk is of doelstellingen worden behaald. Zo meldt de provincie Flevoland dat het meten van de bezoekers van de Kunstroute Almere organisatorisch lastig aan te pakken is. "Nog lastiger is het meten van het aantal bezoekers aan de kunstwerken langs de Lange Afstandwandelpaden, omdat deze bezoekers niet zichtbaar zijn", aldus de provincie. Ook voor de provincie Friesland blijkt het soms lastig een registratie op te bouwen van het aantal bezoekers van Artist-in-residence projecten. "De betreffende 'artist' (veelal een buitenlander) moet bijhouden hoeveel bezoekers er komen en enkele bezoekers een enquêteformulier laten invullen. Dat blijkt een brug te ver".

¹ Gegevens over 2005.

² Gegevens over 2006.

Informatie uit projectbeschrijvingen

Uit onderstaande projectbeschrijvingen blijkt dat het regelmatig voorkomt dat instellingen die (decentraal) middelen ontvangen in het kader van de Geldstroom BKV ook direct (landelijk) bekostigd worden (binnen het actieplan Cultuurbereik) voor hun activiteiten. Dit maakt (wederom) duidelijk dat de Geldstroom BKV niet in een vacuüm opereert.

Naast projecten op het gebied van vormgeving en kunstenaarsinitiatieven zijn er binnen deze indicator van het aantal bezoekers van publieksactiviteiten twee projectbeschrijvingen aangeleverd door Overijssel en Amsterdam, van respectievelijk het project Sputnik en het Submarine Channel. Hieronder worden deze twee projecten kort uiteen gezet.

Overijssel: Het project Sputnik gepresenteerd in de Kunstvereniging Diepenheim. Het bijzondere project Sputnik is een beeldend buitenspektakel over luchtwaaghalzerij, miscommunicatie en vergezichten. Een belangrijk element in dit project was educatie, namelijk leerlingen van groepen 7 en 8 van basisscholen. In het themapark werd met 'andere' vormen van communicatie gespeeld. Dit heeft geleid tot 2.750 bezoekers en 620 leerlingen die aan het educatieve project hebben deelgenomen. Zij zijn in aanraking gekomen met een bijzondere manier van beeldende kunst en theater, waarbij hun beleving van de wereld in brede zin is opgeschud.

Amsterdam: Stichting Submarine Channel is een internetkanaal dat zich sinds de oprichting in 2001 richt op het ontwikkelen, produceren en presenteren van vernieuwde mediaproducties op internet. In 2006 werden er ruim 1,7 miljoen bezoekers aan SubmarineChannel.com geteld, terwijl de streefwaarde voor eind 2008 op 800.000 was gesteld. Deze is dus ruimschoots gehaald.

Vormgeving

Zowel de gemeente Eindhoven als de provincies Gelderland en Zeeland hebben binnen de indicator van het aantal bezoekers van publieksactiviteiten een project gedefinieerd. Deze worden hieronder kort beschreven en hebben betrekking op de Dutch Design Week in Eindhoven, de Mode Biënnale in Arnhem, en het project Plat Zeeuws / Zeeprick in Zeeland.

Eindhoven: elk jaar in oktober wordt in Eindhoven de Dutch Design Week gehouden. Hier presenteren zowel individuele vormgevers als bedrijven hun producten. Dit project levert een belangrijke bijdrage aan de uitstraling van Eindhoven als Designstad en het speerpunt Design binnen het cultuurbeleid. De middelen van de geldstroom BKV geven een extra impuls (naast andere middelen) en worden vooral ingezet op zichtbaarheid en publieksbereik. Dit project heeft de infrastructuur op het gebied van vormgeving in Eindhoven zeker versterkt de afgelopen jaren. Het aantal deelnemers en publiek groeit elk jaar en het evenement is uitgegroeid tot een goed zichtbaar evenement met grote uitstraling.

Gelderland: Mode Biënnale Arnhem 2005, dit is een manifestatie met allerlei activiteiten (modeshows, tentoonstelling, catwalk, lezingen, debatten etc) op het gebied van mode in een relatief korte tijd, gericht op zowel het vakpubliek als andere geïnteresseerden. Het gaat om tentoonstellingen met de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van modevormgeving met een internationaal karakter. Getracht wordt hiermee een beter productieklimaat voor modevormgevers in Arnhem en de regio te creëren en een bredere interesse voor mode te stimuleren. De tweede Mode Biënnale in de vierjarige periode vindt plaats in juni 2007.

Zeeland: Plat Zeeuws en Zeeprík zijn twee projecten om Zeeuwse vormgeving zichtbaar te maken. Plat Zeeuws is een reizende tentoonstelling met werken van tien geselecteerde Zeeuwse vormgevers met verschillende disciplines. Met het organiseren van een reizende tentoonstelling presenteert de beroepsgroep zich aan het publiek, de opdrachtgevers en elkaar. Deze reizende tentoonstelling ging gepaard met de uitvoering van Zeeprík, het magazine over Zeeuwse vormgeving. Volgens de provincie leidt het project tot vergroting van de bekendheid van Zeeuwse vormgevers richting het Zeeuwse publiek en het Zeeuwse bedrijfsleven, en tot meer draagvlak voor het inschakelen van vormgevers en uiteindelijk meer opdrachten voor de Zeeuwse vormgevers.

Kunstenaarsinitiatieven

Gemeente Groningen: In 2006 werd de galeriemanifestatie ofwel publieksmanifestatie *Chaos in Groningen* georganiseerd, waarbij zestien galerieën en kunst(enaars)initiatieven zich presenteerden in Der Aa-kerk, een toplocatie in hartje stad. Met dit project werden 11.000 bezoekers getrokken in twee weken. Tevens zijn er acht artikelen over het project verschenen in de noordelijke pers. Tevens was de samenwerking tussen de partijen goed. Dit project gaat wegens succes een vervolg krijgen.

3.3 Aantal bezoekers website (n=1)

De gemeente Rotterdam is de enige die met middelen van de Geldstroom BKV probeert bij te dragen aan het behoud of vergroten van het aantal bezoekers van een website van een (vanuit de Geldstroom BKV gesubsidieerde) instelling. De gemeente Rotterdam heeft geen gegevens aangeleverd in het kader van de Doorontwikkeling Geldstroom BKV en de Midterm Review. Om deze reden kunnen wij hier niets zeggen over de voortgang en eventuele knelpunten. De tabel is om dezelfde reden weggelaten.

3.4 Aantal met (cultuur)educatieve activiteiten bereikte leerlingen (n=4) en Aantal met (cultuur)educatieve activiteiten bereikte scholen (n=1)

Vier gemeenten en provincies richten zich met Geldstroom BKV middelen op het met educatieve activiteiten bereiken van leerlingen. Drie daarvan geven tussentijds inzicht in de realisatie van die waarde. De provincie Gelderland richt zich daarnaast expliciet op het bereiken van scholen.

Tabel 3.2 Aantal met (cultuur)educatieve activiteiten bereikte leerlingen per gemeente/provincie (indicator 2.3)

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
<i>Rotterdam</i>	<i>Niet vermeld</i>	<i>Niet vermeld</i>	-	-
Utrecht	1.000	3.100	1.235	Nee
Netwerkstad				
Groningen	3.000	2.000	2.295	Ja
Provincie				
Gelderland	10.595	12.000	13.500	Ja

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

De gemeente Groningen en provincie Gelderland slagen er beiden in hun streefwaarden te realiseren en ervaren daarbij geen noemenswaardige knelpunten.

Bij de gemeente Utrecht blijft de gerealiseerde waarde achter bij de streefwaarde. Hoewel het bereikte aantal leerlingen stijgt, is deze toename niet dermate dat de verwachting is dat het streefaantal wordt gehaald. *"Het grote aanbod aan educatieve activiteiten speelt een rol, evenals het per pakket aannemen van activiteiten door de verschillende scholen. Voor een stand alone culturele instelling, in dit geval de kunst-uitleen Utrecht, valt het niet mee om daar tussen te komen"*, aldus de gemeente.

Tabel 3.3 Aantal met (cultuur)educatieve activiteiten bereikte scholen per gemeente/provincie (indicator 2.4)

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
Provincie				
Gelderland	106	120	214	Ja

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

De provincie Gelderland is er, halverwege de termijn van de Geldstroom BKV, in geslaagd de gestelde streefwaarde (vooralsnog) te realiseren. Over de jaren 2005 en 2006 is er zelfs sprake van een verdubbeling van het aantal scholen dat met cultuureducatieve activiteiten bereikt wordt ten opzichte van de nulsituatie.

3.5 Aantal deelnemers aan activiteiten van de kunstuitleen

Als laatste indicator binnen het doel 'publieksbereik' hebben één gemeente en één provincie het aantal deelnemers aan activiteiten van de kunstuitleen opgenomen als outputindicator.

Tabel 3.4 Aantal deelnemers aan activiteiten van de kunstuitleen (los van de reguliere kunstuitleen) per gemeente/provincie (indicator 2.5)

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
Utrecht	28.500	31.350	30.000	Ja
Provincie				
Zuid-Holland	Niet bekend	Niet bekend	-	-

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

De gemeente Utrecht streefde er naar dat de kunstuitleen met activiteiten (los van de reguliere kunstuitleen) jaarlijks ruim 31 duizend bezoekers zou trekken. In de jaren 2005 en 2006 blijft de gerealiseerde waarde echter ver achter bij de streefwaarde. Toch verwacht de gemeente de streefwaarde aan het eind van deze Geldstroom BKV- periode te behalen.

Informatie uit projectbeschrijvingen

Provincie Zuid-Holland heeft een projectbeschrijving aangeleverd over een project dat aansluit bij deze indicator, namelijk aantal deelnemers en activiteiten van de kunstuitleen. Het project met de naam Watertanden betreft een samenwerking tussen 4 kunstuitlenen, namelijk van Schiedam, Vlaardingen, Gorinchem en Gouda. Uiteindelijk levert dit acht tentoonstellingen op rondom de vier collecties. Door externe curatoren te vragen naar de vier collecties te kijken en een selectie te maken, wordt de bestaande collecties nieuw leven ingeblazen. Dit is een mogelijkheid om nieuw publiek aan te boren. De tentoonstellingen zijn 19 mei geopend. Het doel zou moeten zijn dat eind 2008 meer kunstuitlenen een samenwerkingsverband zijn aangegaan.

4 Doel 3: Zichtbaarheid en presentatie

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de indicatoren behorend bij doel 3 uitgewerkt, waarbij voor elk van de gemeenten / provincies waarvoor deze indicator van toepassing is in een overzicht wordt gepresenteerd:

- Nulwaarde
- Streefwaarde
- Gerealiseerde waarde
- Verwachting streefwaarde aan het eind van de periode te halen.

Aan de hand van een tabel wordt steeds een korte beschrijving van elk van de indicatoren gegeven en beschreven in hoeverre de streefwaarde(n) gerealiseerd zijn en zullen worden. Indien voor een indicator geldt dat deze kan worden geïllustreerd aan de hand van informatie uit de projectbeschrijvingen, dan wordt dat gedaan. Tevens wordt er iets over kunstenaarsinitiatieven en vormgeving gezegd per indicator, voor zover dat van toepassing en mogelijk is.

4.2 Aantal presentatiemogelijkheden kunstenaars (n=7)

Zeven gemeenten en provincies richten zich met de door hen opgestelde indicatoren op het vergroten/behoud van het aantal of de kwaliteit van presentatiemogelijkheden voor kunstenaars. Hierbij gaat het om het aantal presentatiemogelijkheden die bijdragen aan de promotie en zichtbaarheid van de kunstenaar (met subsidie vanuit de Geldstroom BKV). Het gaat bij deze indicator om een streefwaarde voor het eind van het jaar 2008. Om te bepalen of een gemeente of provincie op koers ligt, hebben wij gekeken of de gemeente/provincie halverwege is in het realiseren van de streefwaarde.

Tabel 4.1 Aantal presentatiemogelijkheden die bijdragen aan de promotie en zichtbaarheid van de kunstenaar (met subsidie vanuit de Geldstroom BKV) (indicator 3.1)

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
Netwerkstad				
Arnhem	10	15	13*	Ja
Groningen	Onbekend	5	24,5	Ja

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streef- waarde te halen?
Provincie				
Friesland	25	30	30	Ja
Overijssel	20	20	26	Ja
Gelderland	79	80	214	Ja
Limburg	2	10	5	Nee
Zeeland	4	8	7	Ja

*Gedeeltelijk op basis van autonome financiering

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

In bovenstaande tabel is te zien dat de provincie Limburg vooralsnog de gestelde streefwaarde niet realiseert. De provincie Limburg kan op dit moment niet zeggen of de doelstelling behaald wordt. Dit blijkt vooral een behoeftekwestie te zijn: ingediende projectvoorstellen blijven voorlopig achter bij de verwachtingen, waardoor de Provincie de streefdoelen niet realiseert. De provincie Zeeland streeft naar een BKV-sector waarin eind 2008 8 presentatiemogelijkheden zijn. Aan het eind van 2006 waren dat er 7. De provincie lijkt daarmee op de goede weg. De gemeente Arnhem heeft zichzelf tot doel gesteld eind 2008 15 presentatiemogelijkheden te hebben voor kunstenaars in de BKV-sector. Zo bezien zijn zij met 13 dus over de helft.

Informatie uit projectbeschrijvingen

In de provincie Overijssel zijn met middelen uit de Geldstroom BKV presentatiemogelijkheden gerealiseerd op 'onalledaagse' locaties. In het "A1-project" van het Kunstenlab, Kunstvereniging Diepenheim en Kunstcentrum Hengelo is een manifestatie gerealiseerd met tijdelijke ingrepen door kunstenaars op parkeerplaatsen langs de A1 tussen Apeldoorn en de Duitse grens. Op uitnodiging van de A1-partners deed kunstenaarscollectief Stichting G.A.N.G. onderzoek naar de snelweg als verblijfplaats. Naar aanleiding van de resultaten uit dit onderzoek creëerde Stichting G.A.N.G. een tijdelijke pleisterplaats voor de Wit-Russische snelwegnomaden onder de naam 'CARboys A1'. Naast deze installatie van Stichting G.A.N.G. nodigen de A1-partners nog vier kunstenaars uit om een tijdelijke ingreep te doen op één van de parkeerplaatsen langs de A1. Deze bijzondere tentoonstelling werd op zaterdag 7 oktober 2006 geopend. Het gehele A1-project draagt bij aan de vorming van een sterk middensegment van presentatie-instellingen en biedt individuele kunstenaars mogelijkheden voor ontwikkeling. Daarnaast draagt het bij aan de door de provincie Overijssel specifiek gemaakte keuze om aandacht te besteden aan de integratie van beeldende kunst en vormgeving bij de ontwikkeling van de ruimte. Het deelproject heeft veel losgemaakt. Nationale media hebben aandacht aan de tijdelijke kunstwerken besteed. De opvatting van de snelweg als een parallelle ruimte, zoals G.A.N.G. het beschrijft, brengt beweging in het

nadenken over deze ruimte. De verwachting is dat dit project wezenlijk zal bijdragen aan het project dat de provincie Overijssel heeft opgestart over de ruimtelijke ontwikkelingen rond de A1 (snelweg).

In Arnhem organiseert de Stichting Ontwerp Platform Arnhem (OPA) elke derde dinsdagavond van de maand in samenwerking met Café Dudok een Ontwerpcafé. Het ontwerpcafé biedt een podium waar vertegenwoordigers uit het ontwerpveld, cultureel en commercieel, elkaar ontmoeten. Tijdens de ontwerpcafé geven sprekers uit het veld nieuwe inzichten en informatie over actuele en relevante thema's op het ontwerpgebied. Vóór 2004 was er in Arnhem en de regio Gelderland geen platform op het gebied van vormgeving, terwijl Arnhem door de aanwezigheid van vakleidingen een sterke vormgevingstraditie heeft. De komst van OPA was dus meer dan welkom. Vanwege het grote succes zullen de ontwerpcafés in dezelfde vorm en frequentie worden voortgezet.

Vormgeving

Bovenstaand voorbeeld van de gemeente Arnhem maakt duidelijk dat vormgeving als kunstvorm wezenlijk onderdeel is van lokaal BKV-beleid.

4.3 Het aantal exemplaren van een communicatiemiddel (n=3)

Van de gemeenten en provincies die middelen uit de Geldstroom BKV ontvangen zijn er drie gemeenten die een indicator hebben opgesteld ten aanzien van het aantal exemplaren van een communicatiemiddel dat wordt ingezet ter vergroting van de zichtbaarheid van de BKV-sector.

Tabel 4.2 Aantal exemplaren van een communicatiemiddel dat wordt ingezet ter promotie van de zichtbaarheid van de BKV sector (indicator 3.2)¹

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
<i>Rotterdam</i>	<i>Niet vermeld</i>	<i>Niet vermeld</i>	-	-
Netwerksteden				
Groningen	50.000	20.000	34.500 ²	Ja
Kunstvakonderwijs				
Breda	3.000 ³	3.000	3000*	Ja

*Gedeeltelijk op basis van autonome financiering

¹ Zoals ook in de "Doorontwikkeling Geldstroom BKV" is aangegeven hebben de indicatoren van Amsterdam en Den Haag betrekking op het aantal communicatiemiddelen en niet op het aantal exemplaren. Om deze reden zijn deze gemeenten niet in de tabel opgenomen.

² Gegevens over 2005.

³ Indicator en doelstelling gelden alleen voor 2005.

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

De gerealiseerde waarden voor de gemeente Groningen en Breda hebben betrekking op het jaar 2005. In dat jaar zijn door de gemeente Groningen de galeriefolder en flyers van het CBK bekostigd uit middelen van de Geldstroom BKV. In 2006 is de galeriefolder niet uitgegeven. In plaats daarvan zijn 40.000 folders voor de manifestatie Chaos in Groningen (gedeeltelijk bekostigd met BKV-middelen) verspreid¹. Dit zorgt er voor dat de streefwaarde ook voor 2006 is gehaald. In 2008 wordt weer een Chaos in Groningen georganiseerd, en mogelijk wordt dan ook een nieuwe galeriefolder uitgegeven. Op grond hiervan verwacht de gemeente ook in de tweede helft van de BKV-periode de gestelde streefwaarden te behalen.

4.4 Aantal publicaties in de media over activiteiten (n=2)

De gemeente Eindhoven en de provincie Friesland hebben streefdoelen opgesteld ten aanzien van het aantal publicaties in de media. Hier gaat het om het aantal publicaties in de media over vanuit de Geldstroom BKV gefinancierde activiteiten.

Tabel 4.3 Aantal publicaties in de media over vanuit de Geldstroom BKV gefinancierde activiteiten (indicator 3.3).

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
Netwerkstad				
Eindhoven	124	250 ²	301	Ja
Provincie				
Friesland	30	50	40	Ja

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

Zowel Eindhoven als de provincie Friesland verwachten aan het einde van de looptijd van de Geldstroom BKV de gestelde streefdoelen te behalen. De gemeente Eindhoven loopt vooralsnog voor op het streven. Voor Friesland geldt echter dat de gerealiseerde waarde achter blijft bij het streven. Zelf geeft de provincie Friesland aan geen volledig beeld te hebben van het aantal publicaties over BKV-activiteiten. "Op het Provinciehuis komen niet alle lokale kranten en andere media. De desbetreffende instellingen hebben op dit onderdeel ook niet altijd een dekkende rapportage, zo is in de praktijk gebleken", aldus de provincie Friesland.

¹ Voor een beschrijving van het project Chaos in Groningen: zie paragraaf 3.2.

² 50% van 500.

4.5 Toegankelijkheid kunstenaars in documentatiebestand (n=3)

De twee G4-gemeenten Utrecht en Den Haag, en de provincie Noord-Holland hebben streefwaarden geformuleerd ten aanzien van het aantal kunstenaars van wie het werk toegankelijk is, bijvoorbeeld in een documentatiebestand.

Tabel 4.4 Aantal kunstenaars van wie het werk toegankelijk is, bijvoorbeeld in een documentatiebestand (indicator 3.4)

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
Utrecht	250	400	442	Ja
Den Haag	429	246*	-	-
Provincie				
Noord-Holland	Nieuw beleid voor GBKV	50% van de kunstenaars	25% op de provinciale website www.cbknh.nl . daarnaast 25% op www.kunstenaars.nu	Ja

*Gedeeltelijk op basis van autonome financiering

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

In de gemeente Utrecht is het werk van 442 kunstenaars inmiddels toegankelijk in een documentatiebestand. Hiermee heeft de gemeente het eigen streefdoel halverwege de looptijd van de Geldstroom BKV al overtroffen. Ook de gemeente Noord-Holland ligt op koers met het in kaart brengen van de provinciale BKV-sector. Informatie over een kwart van de provinciale kunstenaars is opgenomen in een database van het CBK Noord-Holland, dit is halverwege op de weg naar 50% 'dekking'.

Informatie uit projectbeschrijvingen

Noord-Holland: de database Noord-Hollandse kunstenaars en vormgevers biedt alle Noord-Hollandse beeldend kunstenaars en vormgevers een digitaal podium voor het presenteren van hun werk. Op de persoonlijke pagina van de kunstenaars vindt men maximaal tien afbeeldingen, een werkbeschrijving en verdere informatie over opleiding, verkopen, opdrachtgevers en de persoonlijke website van de kunstenaars. Via de database zijn beeldend kunstenaars en vormgevers voor eventuele opdrachtgevers zichtbaar en vindbaar. Door dit project worden kunstenaars ondersteund bij de verdere ontwikkeling van hun culturele ondernemerschap, wordt de beroepspraktijk van beeldende kunstenaars en vormgevers versterkt, en wordt de relatie tussen aanbod en afname van beeldende kunst en vormgeving versterkt.

4.6 Aantal kunstenaarsinitiatieven (n=5)

Vijf gemeenten en provincies hebben indicatoren geformuleerd en gefinancierd vanuit de Geldstroom BKV over het aantal kunstenaarsinitiatieven in de gemeente of provincie met subsidie vanuit de Geldstroom BKV. Drie daarvan hebben gegevens over de gerealiseerde waarde aangeleverd voor deze Midterm Review.

Tabel 4.5 Aantal kunstenaarsinitiatieven in de gemeente of provincie met subsidie vanuit de Geldstroom BKV (indicator 3.5)

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
<i>Den Haag</i>	<i>Nieuw beleid voor GBKV</i>	<i>7*</i>	-	-
Kunstvakonderwijs				
Tilburg	6	6	6	Ja
Zwolle	1	2	-	-
Provincie				
Noord-Holland	6	6	15	Ja
Noord-Brabant	1	8	8	Ja

*Gedeeltelijk op basis van autonome financiering

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

Alle gemeenten en provincies die gegevens hebben aangeleverd over de voortgang van het behoud van het huidige aantal kunstenaarsinitiatieven of toename hiervan presteren in lijn met hun streven. Zij verwachten ook in 2008 het beoogde resultaat te behalen. Knelpunten worden niet gerapporteerd.

Informatie uit projectbeschrijvingen (= kunstenaarsinitiatieven)

De provincie Noord-Holland draagt met haar beleid bij aan de stimulering van kunstenaarsinitiatieven door de Stichting Kunstfort Vijfhuizen te subsidiëren. Het Kunstfort kiest er voor veelbelovende beginnende kunstenaars te combineren met kunstenaars van naam waardoor contacten onderling worden gestimuleerd. Door tentoonstellingen, de arts in residence en de andere activiteiten, zoals films en lezingen te organiseren ontstaat er ook een kruisbestuiving tussen verschillende disciplines. Het resultaat tot nu toe is dat er spraakmakende activiteiten worden gerealiseerd en dat het Kunstfort mede door provinciale subsidie in staat wordt gesteld zich verder te ontwikkelen.

De provincie Noord-Brabant geeft meerjarige subsidies aan 8 kunstinitiatieven (Artis ('s-Hertogenbosch), KW14 ('s-Hertogenbosch), De Overslag (Eindhoven), Noisivision (Breda), KOP (Breda), IDFX (Breda), Fundament (Tilburg), en Argument (Tilburg)) om activiteiten op het gebied van marketing, educatie en/of internationale samenwerking verder te professionaliseren. Deze instellingen voeren allen kwalitatief hoogwaar-

dige projecten uit, met een bovenregionaal belang. Door extra middelen zijn de activiteiten aanzienlijk toegenomen. De rol van de provincie was dat de voor de periode 2005 – 2006 aangestelde consulent BKV samen met de initiatieven heeft gekeken naar mogelijkheden om activiteiten op het gebied van marketing, educatie en internationale samenwerking te vergroten. De deelnemende initiatieven zijn zich meer dan voorheen bewust van het belang van zichtbaarheid en publieksbereik. Er zijn inmiddels extra activiteiten op het gebied van educatie en internationale samenwerking opgestart. Marketingstrategieën worden aan de hand van onderzoek aangepast.

5 Doel 4: Woon- en werkruimte

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de indicatoren behorend bij doel 4 uitgewerkt, waarbij voor elk van de gemeenten / provincies waarvoor deze indicator van toepassing is in een overzicht wordt gepresenteerd:

- Nulwaarde
- Streefwaarde
- Gerealiseerde waarde
- Verwachting streefwaarde aan het eind van de periode te halen

Aan de hand van een tabel wordt steeds een korte beschrijving van elk van de indicatoren gegeven en beschreven in hoeverre de streefwaarde(n) gerealiseerd zijn en zullen worden. Indien voor een indicator geldt dat deze kan worden geïllustreerd aan de hand van informatie uit de projectbeschrijvingen, dan wordt dat gedaan. Tevens wordt er iets over kunstenaarsinitiatieven en vormgeving gezegd per indicator, voor zover dat van toepassing en mogelijk is.

5.2 Het aantal (permanente of tijdelijke) ateliers (n=7)

Een adequate woon- en werksituatie kan gezien worden als noodzakelijke voorwaarde voor een bloeiende BKV-sector. Het beleid van gemeenten of provincies kan een grote invloed hebben op de beslissing van kunstenaars zich al dan niet in die regio te vestigen.

In totaal hebben zeven gemeenten en provincies streefwaarde opgesteld omtrent het aantal (permanente of tijdelijke) ateliers dat (gedeeltelijk) met middelen uit de Geldstroom BKV wordt bekostigd.

Tabel 5.1 Het aantal (permanente of tijdelijke) ateliers (indicator 4.1)^{1 2}

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
Amsterdam	80	80	80	Ja
Den Haag	134	87*	-	-
Utrecht	235	335	706	Ja

¹ De gemeente en provincie Groningen werken hierbij samen.

² Tijdens de Midterm Review bleek dat de indicator van de gemeente Eindhoven volledig werd bekostigd met autonoom budget. Om deze reden is deze gemeente niet in de tabel opgenomen.

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
Netwerkstad				
Arnhem	100	120	600	Ja
Groningen	243	253	267	Ja
Kunstvakonderwijs				
Den Bosch	138	160	175	Ja
Provincie				
Groningen	243	253	267	Ja

*Gedeeltelijk op basis van autonome financiering

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

De gemeenten en provincie die zich met middelen uit de Geldstroom BKV richten op vergroting op behoud van atelierruimte blijken (voor zover bekend) allemaal reeds te voldoen aan de streefwaarde voor 2008. In die zin lopen zij daarmee dus "voor op schema". In Groningen werken de provincie en provinciehoofdstad samen om dit doel te verwezenlijken. In een multifunctioneel cultuurpand te Groningen worden ateliers, gerealiseerd door aard- en nagelvaste investering in dit pand uit provinciale middelen. In dit gebouw zullen onder andere extra startersateliers gerealiseerd worden. De toename van het aantal ateliers en woon-/werkruimtes voor beeldend kunstenaars in de stad Groningen wordt mede gerealiseerd door het opzetten van een professionele organisatiestructuur. De huidige organisatiestructuur bestaat uit een projectgroep Atelierbeleid, waar zowel gemeente als provincie Groningen zitting in hebben. Door het op deze manier te organiseren worden meer ateliers in de stad Groningen gerealiseerd dan voorheen.

In Arnhem is de nulwaarde met name gebaseerd op het aantal permanente ateliers. Hoewel het totale aantal ateliers groeit, is het aantal permanente ateliers het laatste jaar niet of nauwelijks gegroeid. Dit heeft te maken met langdurige processen met Stadsontwikkeling en projectontwikkelaars en aanbestedingen. De prognose is dat de plannen van Stichting Atelierbeheer SLAK met woningbouwcorporaties uitgevoerd gaan worden. In dat geval zal ineens een verdubbeling worden gerealiseerd van het aantal permanente ateliers.

Informatie uit projectbeschrijvingen

Twee netwerksteden, Groningen en Arnhem, hebben projectbeschrijvingen aangeleverd betreffende atelierruimte, namelijk met het project COB10 en SLAK. Deze twee worden hieronder beschreven.

Gemeente Groningen: In opdracht van Stichting Cultureel Ondernemen Bloemsingel 10 (COB10) wordt een monumentaal pand in Groningen omgebouwd tot woon- en werkplaats voor kunstenaars (zowel huur als koop) en creatieve ondernemers. Immers, een onderzoek in 2003 had

uitgewezen dat Groningen dringend behoefte had aan meer ateliers. Het initiatief van COB10 was een unieke kans voor versterking van de stedelijke infrastructuur. Creatieve ondernemers zagen de herontwikkeling van het pand als een kans om van dit gebied een creatieve stadszone te maken. De gemeente heeft uit de geldstroom BKV een bedrag van in totaal 400.000 euro bijgedragen voor realisering van atelierruimte; alle GBKV middelen voor dit project voor de periode van vier jaar zijn ineens geïnvesteerd in dit pand. De verbouwing van het pand is in juni gestart en het pand moet halverwege 2008 worden opgeleverd.

Gemeente Arnhem: SLAK (voorheen stichting DAK) beheert een groot aantal ateliers in Arnhem en Gelderland en is daarmee een basisvoorziening voor de infrastructuur Beeldende Kunst en Vormgeving. SLAK zet zich samen met o.a. corporaties en overheden in om het aanbod van ateliers in de provincie Gelderland te verhogen. Er zal een herontwikkeling van het gebouw plaatsvinden, dat in 2008 opgeleverd zal worden. SLAK is een basisvoorziening in de infrastructuur van BKV in Arnhem. De middelen uit de Geldstroom BKV die aan SLAK worden toegekend dekken 5% van het totaal. Het doel is te zorgen voor een toename van permanente ateliers aan het eind van de Geldstroom BKV periode.

Kunstenaarsinitiatieven

Den Bosch: Artots is een kunstenaarsinitiatief dat zich bezighoudt met hedendaagse Beeldende Kunst in Den Bosch. Artots presenteert kunst op steeds weer andere locaties, vanuit een thuisbasis 'De Melkfabriek'. Door de middelen vanuit de Geldstroom BKV maakt Artots een professionaliseringsslag door bijvoorbeeld qua huisvesting. Dat is op een creatieve manier geregeld: de huur wordt (deels) betaald met activiteiten. Doordat kantoor en expositieruimte betaalbaar geregeld zijn, kunnen de activiteiten worden uitgebouwd. Doel van Artots is om de activiteiten over de grenzen van de stad heen te tillen ('bovenlokale uitstraling'). Vanuit de continuïteit die er nu geboden kan worden vanuit de vaste huisvesting, kan er jaarlijks een zeer gevarieerd activiteitenprogramma georganiseerd worden waar veel publiek op af komt en waar verschillende instellingen met elkaar samenwerken.

5.3 Het aantal (permanente of tijdelijke) broedplaatsen (n=2)

Twee gemeenten hebben in hun prestatieoverzichten streefwaarden geformuleerd over het aantal broedplaatsen. Het gaat hierbij op met middelen uit de Geldstroom BKV gefinancierde (permanente of tijdelijke) broedplaatsen.

Tabel 5.2 Het aantal (permanente of tijdelijke) broedplaatsen (indicator 4.2) ¹

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
Netwerkstad				
Arnhem	1	2	1	Ja
Enschede	0	1	1	Ja

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

In de gemeente Enschede is inmiddels een met middelen uit de Geldstroom BKV bekostigde broedplaats (Medialab) gerealiseerd. De gemeente heeft daarmee het streefdoel behaald. In Arnhem is eveneens een broedplaats die subsidie ontvangt uit de Geldstroom BKV. Door het sluiten van broedplaats "de Melksalon" in 2005 blijft het aantal ondersteunde broedplaatsen momenteel achter bij het streven. Momenteel zijn er in de gemeente ontwikkelingen voor een nieuwe broedplaats, die in de loop van 2007 wordt gerealiseerd. Waarschijnlijk zal de gemeente in 2008 toch het streven van twee broedplaatsen halen.

Informatie uit projectbeschrijvingen = kunstenaarsinitiatief

Het Medialab in Enschede is een plek waar uiteenlopende mediakunstactiviteiten worden georganiseerd door kunstenaarsinitiatieven en mediakunststudenten. Het is een broedplaats met ruimte voor exposities, presentaties, workshops, lezingen, debat en experiment. In Enschede wordt binnen het beeldende kunstbeleid de nadruk gelegd op mediakunst. De middelen vanuit de geldstroom BKV worden ingezet om het middensegment op het terrein van mediakunst te versterken. Het Medialab heeft ook een belangrijke publieksfunctie, namelijk om mediakunst bij een grote publiek onder de aandacht te brengen en waardering hiervoor te oogsten. Het Medialab moet bestaan uit twee locaties, één voor mediakunstworkshops en één voor de presentatiefunctie. De bijdrage vanuit de geldstroom BKV heeft een belangrijke impuls aan dit project gegeven.

5.4 Het aantal Artist-in-Residence projecten (n=3)

Drie gemeenten en provincies zetten een deel van hun BKV middelen in om zogenoemde Artist-in-Residence projecten te organiseren. Hierbij vestigen buitenlandse kunstenaars zich voor een bepaalde periode in de gemeente of een provincie om er te wonen en te werken.

¹ Tijdens de Midterm Review bleek dat de indicator van de gemeente Utrecht volledig werd bekostigd met autonoom budget. Om deze reden is deze gemeente niet in de tabel opgenomen.

Tabel 5.3 Het aantal met Geldstroom BKV middelen georganiseerde Artist-in-Residence projecten (indicator 4.3)

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
Utrecht	0	1	1	Ja
Kunstvakonderwijs				
Leeuwarden	0	4	5	Ja
Provincie				
Groningen	1	2	1	Ja

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

De drie gemeenten/provincies die middelen uit de Geldstroom BKV hebben ingezet om Artist-in-residence projecten te organiseren verwachten allen aan het eind van deze Geldstroom BKV-periode hun streefwaarden te halen. In de provincie Groningen is tot dusver alleen een bestaand initiatief tweemaal gehonoreerd voor een artists-in-residence project. Er komen nog niet veel nieuwe initiatieven op gang. De provincie verwacht echter dat de totstandkoming van een nieuw cultuurpand zal leiden tot meerdere aanvragen (ook van nieuwe initiatieven) in deze cultuurperiode.

5.5 Het aantal gebruikers van woon- en werkruimtes (n=4)

Vier gemeenten of provincies hebben indicatoren geformuleerd over het aantal gebruikers van woon- en werkruimtes. Voor drie daarvan zijn streefwaarden bekend.

Tabel 5.4 Het aantal gebruikers van met de geldstroom BKV bekostigde woon- en werkruimtes (indicator 4.4)

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
Amsterdam	232	252	252	Ja
Den Haag	229,5	288,5*	-	-
Kunstvakonderwijs				
Zwolle	Niet vermeld	Niet vermeld	-	-
Provincie				
Gelderland	602	602	515	Ja

*Gedeeltelijk op basis van autonome financiering

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

De gemeente Amsterdam slaagt in het streven naar een aantal van 252 gebruikers van met de geldstroom BKV bekostigde woon- en werkruimtes. Voor de provincie Gelderland blijft het aantal gebruikers voornamelijk achter op het streven; de werkplaatsen blijken in mindere mate te voorzien in een behoefte dan van tevoren was ingeschat, aldus de provincie. Toch wordt verwacht het uiteindelijke streefgetal te behalen.

5.6 Wachtlijst kunstenaars voor woon- en/of werkruimte (n=3)

Twee gemeenten en één provincie hebben het aantal kunstenaars dat op een wachtlijst voor woon- en/of werkruimte staat opgenomen als outputindicator voor de Geldstroom BKV en hebben hierover streefwaarden geformuleerd. In onderstaande tabel is te zien in hoeverre zij na twee jaar hebben bijgedragen aan het verminderen van deze wachtlijsten. Bij deze indicator zijn de streefwaarden geformuleerd voor eind 2008. Het gaat hierbij niet om jaarlijkse realisatie. Aangezien het om terugdringen wachtlijsten gaat is een lagere waarde beter (want minder kunstenaars op een wachtlijst).

Tabel 5.5 Aantal kunstenaars dat op de wachtlijst staat voor woon- en/of werkruimte (indicator 4.5).

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
Utrecht	400	300	343	Ja
Netwerkstad				
Maastricht ¹	39	39	52	Nee
Provincie				
Gelderland	143	0	100	Ja

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

In bovenstaande tabel is te zien dat de gemeente Utrecht (halverwege de looptijd van de Geldstroom BKV) over de helft is met het terugdringen van de wachtlijst voor woon- en of werkruimte. De gemeente verwacht dan ook de streefwaarde aan het eind van de looptijd te halen (let wel: hoe lager, hoe beter). Voor de gemeente Maastricht is dit niet het geval. Het aantal kunstenaars op de wachtlijst (urgente gevallen) ligt boven de streefwaarde. Op dit moment liggen er bij de gemeente plannen om het aantal (semi) permanente ateliers in 2008 op de streefwaarde 150 te krijgen. Dit zou dan kunnen leiden tot een inkorting van de wachtlijst. Of die streefwaarde werkelijk eind 2008 gehaald wordt, is

¹ Het gaat hierbij om urgente gevallen op de wachtlijst.

afhankelijk van de voortgang van een aantal plannen op het gebied van stedelijke ontwikkeling, waarin atelierversamelgebouwen zijn gepland. Wat in dit soort plannen niet is te voorzien, is (vertragende) onderhandelingen met andere partijen, inspraakprocedures en vergunningentrajecten, aldus de gemeente.

In de provincie Gelderland is de wachtlijst voor atelierruimte de afgelopen jaren teruggedrongen. Deze vermindering is echter nog niet in lijn met het streefdoel van de provincie. De provincie verwacht wel dat de wachtlijst in Nijmegen tot nul kan worden teruggebracht als gevolg van de fusie van ateliervoorzieningsorganisaties DAK (Nijmegen) en SLAK (Arnhem en andere delen van Gelderland).

6 Doel 5: Professionalisering en deskundigheidsbevordering

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de indicatoren behorend bij doel 5 uitgewerkt, waarbij voor elk van de gemeenten / provincies waarvoor deze indicator van toepassing is in een overzicht wordt gepresenteerd:

- Nulwaarde
- Streefwaarde
- Gerealiseerde waarde
- Verwachting streefwaarde aan het eind van de periode te halen

Aan de hand van een tabel wordt steeds een korte beschrijving van elk van de indicatoren gegeven en beschreven in hoeverre de streefwaarde(n) gerealiseerd zijn en zullen worden. Indien voor een indicator geldt dat deze kan worden geïllustreerd aan de hand van informatie uit de projectbeschrijvingen, dan wordt dat gedaan. Tevens wordt er iets over kunstenaarsinitiatieven en vormgeving gezegd per indicator, voor zover dat van toepassing en mogelijk is.

6.2 Samenwerking in het kader van professionalisering en deskundigheidsbevordering van kunstenaars (n=9)

Negen gemeenten en provincies maken in hun prestatieoverzicht melding van professionaliseringsactiviteiten. Hierbij gaat het om het aantal activiteiten dat vanuit of in samenwerking met instellingen wordt georganiseerd met als doel professionalisering en deskundigheidsbevordering van kunstenaars. Vijf hiervan geven in deze Midterm Review inzicht in de prestaties tot en met eind 2006 voor de genoemde indicator.

Tabel 6.1 Aantal activiteiten dat vanuit of in samenwerking met instellingen wordt georganiseerd met als doel professionalisering en deskundigheidsbevordering van kunstenaars (indicator 5.1).

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
Amsterdam	19	28	42	Ja
Rotterdam	<i>Niet vermeld</i>	<i>Niet vermeld</i>	-	-
Netwerkstad				
Groningen	<i>Niet vermeld</i>	<i>Niet vermeld</i>	<i>Niet vermeld</i>	<i>Niet vermeld</i>

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
Kunstvakonderwijs				
Den Bosch	0	10	10	Ja
Leeuwarden	0	2	1	Ja
Zwolle	2	5	-	-
Provincie				
Gelderland	3	7	9	Ja
Utrecht	16	17	-	-
Limburg	0	2	1	Ja

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

Alle gemeenten en provincies die hierover gegevens hebben aangeleverd verwachten de streefwaarden te halen. De gemeenten Amsterdam, Den Bosch en de provincie Gelderland behalen deze waarden momenteel al, terwijl Leeuwarden en Limburg een inhaalslag verwachten te maken in de tweede helft van deze Geldstroom BKV-periode. In Leeuwarden rondsloot Stichting Voorheen de Gemeente in 2007 het eerste project af in het kader van Flankerend beleid¹ en start dan met het tweede project. Veel van de kunstenaars die meewerken aan het flankerend beleid hebben bijvoorbeeld meegedaan aan activiteiten van Voorheen de Gemeente of de vormgeving verzorgd rond projecten, waardoor zij hun professionaliteit en deskundigheid hebben kunnen vergroten.

Informatie uit projectbeschrijvingen

In opdracht van de provincie Gelderland organiseert Lux, podium voor onder meer debatten, jaarlijks een tweetal debatten op het terrein van beeldende kunst en vormgeving. Genodigden zijn kunstenaars en anderen die werkzaam zijn of geïnteresseerd zijn in de beeldende kunst. Doel van de bijeenkomsten is het discours over beeldende kunst en vormgeving een impuls te geven. De onderwerpen die aan de orde kunnen komen variëren van beleidsmatige thema's tot kunstinhoudelijke thema's. De provincie treedt in overleg met Lux over de mogelijke onderwerpen, nodigt het publiek uit en subsidieert de debatten. Besloten is dit project uit te voeren omdat er weinig discussie/debat is over beeldende kunst en vormgeving voor een relatief breed publiek, terwijl daar wel behoefte aan lijkt te bestaan. Het resultaat van het project tot nu toe is jaarlijks gemiddeld twee levendige en goed bezochte debatten over beeldende kunst en vormgeving, met zeer uiteenlopende onderwerpen, over bijvoorbeeld voorlopige uitkomsten van het onderzoek naar de State of the Art in Gelderland, het project Vinec door Plaatsmaken (Arnhem) en Dziga (Nijmegen), kunst in de openbare ruimte, een

¹ Noot IOO: Het gaat hierbij om Flankerend beleid in het kader van de WIK (Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars).

“Pecha Kucha-avond”, waarbij uiteenlopende kunstenaars hun werk kort presenteerden aan de hand van beeldmateriaal. Aan het einde van beleidsperiode zijn er 8 debatten geweest die bijdragen aan het discours over de beeldende kunst en vormgeving in Gelderland.

Vormgeving

Bovenstaande voorbeeld laat zien dat de provincie Gelderland met de debatten in Lux expliciet aandacht besteed aan de rol van vormgeving in de BKV sector.

6.3 Het aantal deelnemersuren van activiteiten in het kader van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars en Het aantal deelnemers van activiteiten in het kader van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars (n=5)

Tenslotte zijn er ook gemeenten en provincies die het aantal deelnemers of deelnemersuren (=deelnemers x aantal uur) van activiteiten in het kader van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars als indicator hebben gekozen. Hierbij gaat het om het aantal deelnemers en deelnemersuren van activiteiten, georganiseerd vanuit instellingen ter bevordering van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars. Drie daarvan hebben (gedeeltelijk) gegevens aangeleverd over de behaalde waarden.

Tabel 6.2 Aantal deelnemersuren (=deelnemers x aantal uur) en deelnemers van activiteiten georganiseerd vanuit instellingen ter bevordering van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars (indicatoren 5.2 en 5.3).

Provincie / Gemeente	Nulwaarde	Streefwaarde	Gerealiseerde waarde	Verwacht streefwaarde te halen?
G4				
<i>Rotterdam</i>	<i>Niet vermeld</i>	<i>Niet vermeld</i>	-	-
Netwerkstad				
Eindhoven	7.516 uren; 237 deelnemers	5.000 uren; 150 deelnemers	8.072 uren; 211 deelnemers	Ja
Provincie				
<i>Utrecht</i>	<i>Niet bekend</i>	<i>Niet bekend</i>	-	-
Friesland	4000 uren; 10 deelnemers	Niet vermeld; 15 deelnemers	Nog niet bekend; 12 deelnemers	Ja
Gelderland	880 uren; 655 deelnemers	1.200 uren; 800 deelnemers	1.195 uren; 420 deelnemers ¹	Ja

¹ Alleen 2005. Exclusief deelnemers debatten Lux die vanaf 2006 worden georganiseerd.

Realisatie streefwaarden, verwachting en knelpunten

In de gemeente Eindhoven overtreft het aantal deelnemers en deelnemersuren van activiteiten ter bevordering van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars het eigen streven. Voor de provincie Friesland is dit niet het geval, maar de provincie verwacht wel het eigen streven te halen in 2008. Omdat voor de provincie Gelderland alleen de waarden voor 2005 zijn geteld, zijn hier de debatten die vanaf 2006 worden georganiseerd door Lux nog niet meegenomen. Als deze vanaf 2006 wel worden meegenomen, haalt de provincie de streefwaarde wel.

Informatie uit projectbeschrijvingen

In de gemeente Eindhoven wordt met het project "Gastateliers" uiting gegeven aan de deskundigheidsbevordering van lokale kunstenaars. Gastateliers is een gezamenlijk initiatief van Grafisch Atelier Daglicht en Kunstenaars werkplaats Beeldenstorm. Beide organisaties ontvangen structureel subsidie van de gemeente Eindhoven voor huisvesting en reguliere werkzaamheden. In het project Gastateliers worden kunstenaars, vormgevers en architecten uitgenodigd voor een tweemaandelijkse werkperiode. De deelnemers worden uitgedaagd nieuw werk te maken en daarbij gebruik te maken van de mogelijkheden van beide werkplaatsen maar kunnen ook elkaars kennis en ervaringen delen. Aan het einde van elke werkperiode vindt een presentatie voor publiek plaats. Tijdens de werkperiode is er veel ruimte voor onderzoek en experiment. Deelnemende kunstenaars worden uitgedaagd op een andere manier, en met nieuwe materialen te werken. Omdat onderzoek en experiment belangrijker zijn dan het eindresultaat geeft dit project deelnemers goede mogelijkheden zich verder te ontwikkelen. De individuele ontwikkeling van elke deelnemer en het uitdragen daarvan zorgt voor een versterking van de beeldende kunst en vormgeving. Het project is succesvol. Het aanbod van kunstenaars die willen deelnemen is groot. De werkplaatsen zijn er in geslaagd beter zichtbaar te maken wat hun mogelijkheden zijn. Daardoor is de belangstelling van ook andere doelgroepen gegroeid en biedt het Grafisch atelier Daglicht ook workshops en begeleiding voor studenten van verschillende beroepsopleidingen. Helaas is het voor de deelnemende organisaties steeds moeilijker het project met de beperkt beschikbare (en incidentele) middelen te blijven draaien. De gemeente Eindhoven zal samen met Daglicht en Beeldenstorm een oplossing voor de continuïteit moeten zoeken.

Vormgeving

De vormgevingssector komt in bovenstaande projectbeschrijving duidelijk naar voren als onderdeel van een levend BKV-klimaat.

7 Conclusies

7.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bespreekt in hoeverre de doelstellingen van de Midterm Review zijn behaald:

- Hoe ver zijn de 26 gemeenten en provincies bij de realisatie van de binnen de landelijke outcomedoelstelling geformuleerde doelen en indicatoren? En wat is de verwachte realisatie aan het eind van de vierjarige periode?
- Zijn er verschillen in realisatie tussen provincies, G4, netwerksteden en steden met kunstvakonderwijs als invulling van de middelen vanuit de Geldstroom BKV? Zo ja, welke?

Op het eerste doel wordt ingegaan in paragraaf 7.2. Op het tweede wordt ingegaan in paragraaf 7.3.

Vervolgens wordt er in dit hoofdstuk aandacht besteed aan de rol van kunstenaarsinitiatieven en vormgeving binnen de Geldstroom BKV. Dit gebeurt in de paragrafen 7.4 en 7.5. In de laatste paragraaf zullen vervolgens algemene conclusies worden getrokken.

7.2 Realisatie streefwaarden en knelpunten

In de voorgaande hoofdstukken is steeds per outputindicator bekeken in hoeverre de gemeente/provincie er halverwege deze Geldstroom BKV-periode in slaagt de streefwaarde te behalen en in hoeverre men de streefwaarde aan het eind van de periode verwacht te realiseren. In deze paragraaf geven wij hiervan een schematisch overzicht. Hierin hebben wij een tweedeling aangemaakt tussen gemeenten/provincies die:

- op koers zijn (al deze gemeenten/provincies verwachten tevens de streefwaarde aan het eind van 2008 te halen) (tabel 7.1)
- niet op koers zijn (vrijwel alle gemeenten/provincies verwachten de streefwaarde aan het eind van 2008 te halen) (tabel 7.2)

Vervolgens zullen mogelijke knelpunten voor het niet op koers zijn of de verwachting de streefwaarde niet te halen worden besproken.

Voor alle duidelijkheid: in de tabellen 7.1 en 7.2 zijn alleen de aangeleverde (bruikbare) kwantitatieve gegevens verwerkt. Dat betekent dat geen kwantitatieve gegevens zijn verwerkt van Rotterdam, Zwolle, provincie Utrecht, provincie Zuid-Holland én Den Haag.

Tabel 7.1 Gemeenten/provincies die "op koers" zijn.

Doel/indicator:	G4	Netw.	Kunstv.	Prov.	Totaal	%
Doel 1: 1.1 <i>Educatieve activiteiten</i>	-	-	-	4/4	4/4	100%
Doel 1: 1.2 <i>Publieksactiviteiten</i>	1/2	4/5	4/4	6/7	15/18	83%
Doel 1: 1.3 <i>Aan publieksactiviteiten meewerkende kunstenaars</i>	-	1/1	2/2	1/1	4/4	100%
Doel 2: 2.1 <i>Bezoekers publieksactiviteiten</i>	1/2	2/3	3/3	2/3	8/11	73%
Doel 2: 2.2 <i>Bezoekers website</i>	-	-	-	-	-	-
Doel 2: 2.3 <i>Bereikte leerlingen</i>	0/1	1/1	-	1/1	2/3	67%
Doel 2: 2.4 <i>Bereikte scholen</i>	-	-	-	1/1	1/1	100%
Doel 2: 2.5 <i>Deelnemers activiteiten kunstuitleen</i>	1/1	-	-	-	1/1	100%
Doel 3: 3.1 <i>Presentatiemogelijkheden</i>	-	1/2	-	3/5	4/7	57%
Doel 3: 3.2 <i>Ingezette exemplaren communicatiemiddel</i>	-	1/1	1/1	-	2/2	100%
Doel 3: 3.3 <i>Publicaties in de media</i>	-	1/1	-	0/1	1/2	50%
Doel 3: 3.4 <i>Kunstenaars in documentatiebestand</i>	1/1	-	-	1/1	2/2	100%
Doel 3: 3.5 <i>Kunstenaarsinitiatieven</i>	-	-	1/1	2/2	3/3	100%
Doel 4: 4.1 <i>Ateliers</i>	2/2	2/2	1/1	1/1	6/6	100%
Doel 4: 4.2 <i>Broedplaatsen</i>	-	1/2	-	-	1/2	50%
Doel 4: 4.3 <i>Artist in residence projecten</i>	1/1	-	1/1	0/1	2/3	67%
Doel 4: 4.4 <i>Gebruikers woon- / werkruimte</i>	1/1	-	-	0/1	1/2	50%
Doel 4: 4.5 <i>Omvang wachtlijst</i>	1/1	0/1	-	0/1	1/3	33%
Doel 5: 5.1 <i>Professionaliseringsactiviteiten</i>	1/1	-	1/2	1/2	3/5	50%
Doel 5: 5.2 <i>Deelnemers professionaliseringsactiviteiten</i>	-	1/1	-	0/2	1/3	33%
Totaal	10/13	15/20	14/15	23/34	62/82	76%
Totaal%	77%	75%	93%	68%	76%	

Toelichting tabellen 7.1 en 7.2 aan de hand van een voorbeeld: Bij G4 en indicator 1.2 staat in tabel 7.1 1/2. Dat betekent dat er 2 G4 steden zijn die deze indicator hebben benoemd en 1 van deze steden ligt met deze indicator op koers. De ander ligt niet op koers (zie ook 1/2 in tabel 7.2). Bij netwerksteden en indicator 1.2 in tabel 7.1 staat 4/5. Dat betekent dat er 5 netwerksteden zijn die deze indicator hebben benoemd en dat 4 van de 5 steden op koers liggen met deze indicator (zie tabel 7.1). Tabel 7.2 laat zien dat 1 van de 5 netwerksteden met deze indicator niet op koers ligt (1/5).

Tabel 7.1 laat zien dat de gemeenten/provincies voor 76% van de indicatoren "op koers" liggen (exclusief de gegevens van de vijf hiervoor genoemde provincies en gemeenten, namelijk Rotterdam, Zwolle, provincie Utrecht, provincie Zuid-Holland én Den Haag). Zij verwachten deze koers ook in de twee laatste jaren van de BKV-periode vol te houden.

Tabel 7.2 toont de gevallen waarbij gemeenten/provincies niet op koers liggen.

Tabel 7.2 Gemeenten/provincies die achterlopen op koers

Doel/indicator:	G4	Netw.	Kunstv.	Prov.	Totaal	%
Doel 1: 1.1 <i>Educatieve activiteiten</i>	-	-	-	0/4	0/4	0%
Doel 1: 1.2 <i>Publieksactiviteiten</i>	1/2	1/5	0/4	1/7	3/18	17%
Doel 1: 1.3 <i>Aan publieksactiviteiten meewerkende kunstenaars</i>	-	0/1	0/2	0/1	0/4	0%
Doel 2: 2.1 <i>Bezoekers publieksactiviteiten</i>	1/2	1/3	0/3	1/3	3/11	27%
Doel 2: 2.2 <i>Bezoekers website</i>	-	-	-	-	-	-
Doel 2: 2.3 <i>Bereikte leerlingen</i>	1/1*	0/1	-	0/1	1/3	33%
Doel 2: 2.4 <i>Bereikte scholen</i>	-	-	-	0/1	0/1	0%
Doel 2: 2.5 <i>Deelnemers activiteiten kunstuitleen</i>	0/1	-	-	-	0/1	0%
Doel 3: 3.1 <i>Presentatiemogelijkheden</i>	-	1/2	-	2/5*	3/7	43%
Doel 3: 3.2 <i>Ingezette exemplaren communicatiemiddel</i>	-	0/1	0/1	-	0/2	0%
Doel 3: 3.3 <i>Publicaties in de media</i>	-	0/1	-	1/1	1/2	50%
Doel 3: 3.4 <i>Kunstenaars in documentatiebestand</i>	0/1	-	-	0/1	0/2	0%
Doel 3: 3.5 <i>Kunstenaarsinitiatieven</i>	-	-	0/1	0/2	0/3	0%
Doel 4: 4.1 <i>Ateliers</i>	0/2	0/2	0/1	0/1	0/6	0%
Doel 4: 4.2 <i>Broedplaatsen</i>	-	1/2	-	-	1/2	50%
Doel 4: 4.3 <i>Artist in residence projecten</i>	0/1	-	0/1	1/1	1/3	33%
Doel 4: 4.4 <i>Gebruikers woon- / werkruimte</i>	0/1	-	-	1/1	1/2	50%
Doel 4: 4.5 <i>Omvang wachtlijst</i>	0/1	1/1*	-	1/1	2/3	67%
Doel 5: 5.1 <i>Professionaliseringsactiviteiten</i>	0/1	-	1/2	1/2	2/4	50%
Doel 5: 5.2 <i>Deelnemers professionaliseringsactiviteiten</i>	-	0/1	-	2/2	2/3	66%
Totaal	3/13	5/20	1/15	11/34	20/82	24%
Totaal%	23%	25%	7%	32%	24%	

*Voor deze outputindicator geeft 1 gemeente/ provincie aan de streefwaarde niet te halen eind 2008.

In tabel 7.2 is te zien dat slechts drie gemeenten/provincies verwachten een streefwaarde uiteindelijk niet te behalen (gemarkeerd met een asterisk (*)). Veel vaker komt het voor dat een gemeente of provincie achter loopt op het streven, maar de komende jaren verwacht een inhaalslag te maken.

In de Midterm Review zijn gemeenten en provincies gevraagd naar eventuele knelpunten die zij ervaren bij het behalen van hun streefdoelen. Voor de drie gemeenten / provincies die niet verwachten er in te slagen hun streefwaarden te halen zijn deze knelpunten als volgt:

- In de gemeente Utrecht loopt het aantal bereikte leerlingen achter op het streven (indicator 2.3). Het aantal bereikte leerlingen stijgt, maar niet dermate dat de verwachting is dat het streefaantal wordt gehaald. Het grote aanbod aan educatieve activiteiten speelt een rol evenals het per pakket aannemen van activiteiten door de verschillende scholen. Voor een stand alone culturele instelling, in dit geval de kunstuitleen Utrecht, valt het niet mee om daar tussen te komen;
- In de provincie Limburg blijkt het achterlopen op het streven naar vergroting van het aantal presentatiemogelijkheden (indicator 3.1) vooral een behoeftekwestie te zijn: ingediende projectvoorstellen blijven voorlopig achter bij de verwachtingen, waardoor de Provincie de streefdoelen niet realiseert;
- De gemeente Maastricht verwacht niet te slagen in het streven naar de beoogde verkorting van de wachtlijst eind 2008 (indicator 4.5). Of de streefwaarde werkelijk eind 2008 gehaald wordt, is afhankelijk van de voortgang van een aantal plannen op het gebied van stedelijke ontwikkeling, waarin atelierversamelgebouwen zijn gepland. Wat

in dit soort plannen niet is te voorzien, is (vertragende) onderhandelingen met andere partijen, inspraakprocedures en vergunningentrajecten, aldus de gemeente.

Er blijkt geen overkoepelend knelpunt te zijn, waardoor deze gemeenten/provincies niet verwachten erin te slagen hun streefwaarden te halen. Buiten de drie hiervoor genoemde punten, blijkt er zeer weinig sprake te zijn van knelpunten. De knelpunten die sommige gemeenten en provincies ervaren bij het behalen van streefwaarden zijn vooral van administratieve aard. Een indicator als bijvoorbeeld het aantal bezoekers blijkt soms moeilijk te registreren, waardoor niet altijd precies te zeggen is hoe de gemeente/provincie er voor staat.

7.3 Verschillen tussen groepen

Bij de start van de evaluatie van de Geldstroom BKV en de doorontwikkeling hebben we, kijkend naar de verdeling van de eerste vijf doelen en de drie groepen aanvragers (netwerksteden (inclusief de G4), steden met kunstvakonderwijs en provincies), het volgende geconstateerd: de doelen 1 (activiteiten en educatieve activiteiten), 2 (publieksbereik) en 3 (zichtbaarheid en presentatie) zijn bij alle drie groepen aanvragers goed vertegenwoordigd. Doel 4 (woon- en werkruimte) is relatief goed vertegenwoordigd bij netwerksteden en steden met kunstvakonderwijs. Doelen 5 (professionalisering) komt relatief veel terug bij steden met kunstvakopleiding en provincies¹. In de doorontwikkeling kan deze verdeling van indicatoren ook in grote lijnen teruggevonden worden.

Bij de Midterm Review hebben we de 26 gemeenten en provincies ingedeeld in vier groepen (in plaats van in drie groepen), namelijk de G4-gemeenten (4), de overige netwerksteden (5), de steden met kunstvakonderwijs (5) en de provincies (12). De vraag in de Midterm Review is of tussen deze groepen opvallende verschillen geconstateerd kunnen worden wat betreft de (verwachte) realisatie.

Wanneer wij tabellen 7.1 en 7.2 bekijken, kunnen wij constateren dat tussen de verschillende typen "ontvangers" van de Geldstroom BKV verschillen bestaan omtrent of men wel of niet "op koers" ligt. Steden voor Kunstvakonderwijs (93%), de G4 (77%) en netwerksteden (75%) liggen relatief vaak op koers. Hoewel de meerderheid op de goede weg zit, liggen de provincies (68%) relatief minder vaak op koers. Een mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat bij de provincies de extra schakel (provincies – gemeenten – instellingen) de realisatie lastiger maakt.

¹ Bron: Rapport 'Evaluatie Geldstroom BKV. Nulanalyse en nulmeting. Leiden, maart 2006, p. 36.

Bij deze uitkomsten moet men zich realiseren dat van niet alle gemeente/provincies gegevens zijn ontvangen. Zo zijn van de G4 alleen van Amsterdam en Utrecht gegevens in de analyse meegenomen.

Harde uitspraken zijn ook niet mogelijk omdat het ambitieniveau tussen deze typen "ontvangers" van de Geldstroom BKV mogelijk onderling verschilt, waardoor het voor sommige typen gemeenten of provincies lastiger is de streefwaarden te behalen.

Wat betreft de aangeleverde projectbeschrijvingen kunnen ook geen harde uitspraken worden gedaan over verschillen die daar teruggevonden worden. Hooguit kan geconstateerd worden dat er relatief wat meer projectbeschrijvingen aangeleverd zijn door netwerksteden en provincies in tegenstelling tot steden met kunstvakonderwijs en de G4.

7.4 Kunstenaarsinitiatieven

Er zijn tien projectbeschrijvingen aangeleverd die betrekking hebben op kunstenaarsinitiatieven. De meeste daarvan zijn in de teksten van hoofdstuk 2 t/m 5 reeds verwerkt en aan bod gekomen. Deze tien kwalitatieve projectbeschrijvingen hebben betrekking op de doelen 1, 2, 3 en 4, waarbij de nadruk ligt op doel 1, waarbij met name op indicator 1.2 'voor publiek georganiseerde activiteiten) en doel 3, waarbij met name op indicator 3.5 'aantal kunstenaarsinitiatieven'.

Deze tien projectbeschrijvingen zijn afkomstig van drie provincies (Groningen (2x), Noord-Holland en Noord-Brabant (2x)), twee steden met kunstvakonderwijs (Den Bosch (2x) en Tilburg) en twee netwerksteden (Groningen en Enschede).

Wanneer we bekijken welke relatie met de landelijke outcomedoelstellingen door deze gemeenten en provincies wordt aangegeven met de projectbeschrijving, is dat doorgaans het doel van de verbetering van de positie van het middensegment (d.m.v. presentatie-instellingen en kunstenaarsinitiatieven). In de resultaten van de projecten wordt veel verwezen naar de verbinding en ontmoetingen tussen verschillende disciplines en sectoren, samenwerkingsverbanden creëren, goede samenwerking, contacten van jonge kunstenaars met ervaren kunstenaars en internationale uitbreiding en samenwerking.

Tabel 7.3 Overzicht aangeleverde projectbeschrijvingen Kunstenaarsinitiatieven

	<i>Type</i>	<i>Doel</i>	<i>Indicator</i>	<i>Project</i>
Groningen	provincie	1	1.2 Voor publiek georg. activiteiten	Sir Harrison Birtwhistle Festival
Groningen	provincie	1	1.2 Voor publiek georg. activiteiten	City on a Roof
Den Bosch	kunst	1	1.2 Voor publiek georg. Activiteiten	KW 14: de ontdekking van de Traagheid
Tilburg	kunst	1 en 3	1.1 Activ. Leerl. & meer ind. Binnen doel 3	SPACE - Now and then
Groningen	netwerk	2	2.1 Bezoekers publieksactiviteiten	Chaos in Groningen
Noord-Holland	provincie	3	3.5 Aantal kunstenaarsinitiatieven	St. Kunstfort Vijfhuizen

	<i>Type</i>	<i>Doel</i>	<i>Indicator</i>	<i>Project</i>
Noord-Brabant	provincie	3	3.5 Aantal kunstenaarsinitiatieven	Hello World
Noord-Brabant	provincie	3	3.5 Aantal kunstenaarsinitiatieven	Zichtbaarheid Kunstinitiatieven
Enschede	netwerk	4	4.2 Aantal broedplaatsen	Medialab
Den Bosch	kunst	4	4.1 Aantal ateliers	Artots, Melkfabriek (huur deels betaald met activiteiten)

7.5 Vormgeving

Er zijn negen projectbeschrijvingen aangeleverd die betrekking hebben op vormgeving. De meeste daarvan zijn in de teksten van hoofdstuk 2 t/m 6 reeds verwerkt en aan bod gekomen. Deze negen projectbeschrijvingen hebben betrekking op de doelen 1, 2, 3 en 5, waarbij er per doel steeds 1 of 2 indicatoren van toepassing zijn.

Deze negen projectbeschrijvingen zijn afkomstig van vier provincies (Groningen 2x, Gelderland 2x, Overijssel en Zeeland) en twee netwerksteden (Eindhoven 2x en Arnhem).

Wanneer we bekijken welke relatie met de landelijke outcomedoelstellingen door deze gemeenten en provincies wordt aangegeven met de projectbeschrijving, is dat beeld veel diverser dan bij de kunstenaarsinitiatieven. Alle drie onderdelen van de landelijke outcomedoelstelling worden als doelen vaker genoemd, dus zowel versterking van de infrastructuur, als de verbetering van de positie van het middensegment (d.m.v. presentatie-instellingen en kunstenaarsinitiatieven) alsook het bevorderen van afname en marktwerking. Ook de resultaten die genoemd worden zijn veel diverser, allen gerelateerd aan vormgeving, maar variërend van aandacht in de media, samenwerken, tentoonstellingen met de nieuwste ontwikkelingen op modevormgevingsgebied tot professionaliseringsslag, De Nacht van het Ontwerp en het leveren van een bijdrage aan de discours over Beeldende Kunst en Vormgeving.

In de resultaten van de projecten wordt veel verwezen naar de verbinding en ontmoetingen tussen verschillende disciplines en sectoren, samenwerkingsverbanden creëren, goede samenwerking, contacten van jonge kunstenaars met ervaren kunstenaars en internationale uitbreiding en samenwerking.

Tabel 7.4 Overzicht aangeleverde projectbeschrijvingen m.b.t. Vormgeving

	<i>Type</i>	<i>Doel</i>	<i>Indicator</i>	<i>Project</i>
Groningen	Provincie	1	1.2 Voor publiek georg. activiteiten	Sir Harrison Birtwhistle Festival
Groningen	Provincie	1	1.2 Voor publiek georg. activiteiten	City on a Roof
Gelderland	Provincie	2	2.1 Bezoekers publieksactiviteiten	Mode Biënnale Arnhem 2005
Eindhoven	Netwerk	2	2.1 Bezoekers publieksactiviteiten	Dutch Design Week
Zeeland	Provincie	2	2.1 Bezoekers publieksactiviteiten	Plat Zeeuws/Zee prik
Overijssel	Provincie	3	3.1 Aantal presentatiemogelijkheden	5 mobiele kunstwerken
Arnhem	Netwerk	3	3.1 Aantal presentatiemogelijkheden	Ontwerp CAFE door O.P.A.

	Type	Doel	Indicator	Project
Gelderland	Provincie	5	5.1 Aantal activiteiten professionalisering en deskundigheidsbevordering	Debatten BKV in Lux
Eindhoven	Netwerk	5	5.3 Aantal deelnemers activiteiten professionalisering en deskundigheidsbev.	Gastateliers

7.6 Algemene conclusies

Realisatie op koers

Uit het voorgaande kan geconcludeerd worden dat de gemeenten en provincies goed op koers liggen wat betreft de realisatie van hun indicatoren¹. Er zijn wel gemeenten en provincies die op enkele indicatoren achterliggen, maar slechts op drie indicatoren (2.3, 3.1 en 4.5) verwacht men de streefwaarden echt niet te halen (dit betreffen een G4-gemeente (Utrecht), een provincie (Limburg) en een netwerkstad (Maastricht)). De rest ligt op koers of ligt (iets) achter op koers, maar verwacht de streefwaarde aan het eind van de vierjaarlijkse periode wel te zullen halen. Alhoewel dit allemaal zeer positief klinkt, moet hierbij wel bedacht worden dat deze uitkomst ook (deels) verklaard zou kunnen worden door een doorgaans niet al te hoog ambitieniveau (niet te hoge streefwaarden stellen), zonder nu te willen stellen dat dit het geval is. Over het ambitieniveau van de streefwaarden kunnen wij echter in het kader van deze evaluatie geen oordeel vellen.

Proces en aangeleverde informatie

Het verkrijgen van de gewenste informatie van de gemeenten en provincies bleek keer op keer een lastige, intensieve en tijdrovende klus te zijn. Het aanleveren van de gegevens zoals aangegeven in de vragenlijst, leverde soms vragen en irritaties van gemeenten en provincies op. Daar waar het bij de Nulmeting en de Doorontwikkeling in vele gevallen uiteindelijk toch lukte om de gewenste gegevens aangeleverd te krijgen, is dit bij de Midterm Review niet helemaal gelukt. Zoals tabel A in bijlage 2 laat zien, is van vier gemeenten en provincies geen kwantitatieve informatie verkregen en van 8 gemeenten en provincies geen projectbeschrijvingen. Soms bleek het tijdpad van aanlevering van de gewenste gegevens simpelweg niet haalbaar voor gemeenten en provincies, omdat zij daarvoor gegevens van derden (andere instellingen of bureaus) nodig hadden. Ook die aanlevering en contacten kosten de gemeenten en provincies tijd. Andere keren waren inhoudelijke argumenten reden van het niet beschikbaar stellen van gegevens (met name de G4). Alhoewel de hoeveelheid aangeleverde informatie (kwantitatief en kwalitatief) bij de Midterm Review enigszins tegenviel, was de bruikbaarheid

¹ Deze uitspraak is alleen gebaseerd op de gemeenten en provincies waarvan kwantitatieve gegevens zijn ontvangen en verwerkt; dit geldt voor 21 van de 26 gemeenten en provincies.

en kwaliteit van de wel aangeleverde informatie op orde, voor zover wij dat kunnen beoordelen.

Projectbeschrijvingen

De aangeleverde projectbeschrijvingen geven een hele kleurrijke invulling van de doelen en indicatoren waartoe zij behoren. Met deze projectbeschrijvingen kan verder inzicht verkregen worden in de besteding van de middelen van de Geldstroom BKV, de resultaten die daarmee worden gehaald en de bijdrage, via doelen en indicatoren, aan uiteindelijk de landelijke outcomedoelstelling van de Geldstroom BKV. Hierbij willen wij wél vermelden dat 8 van gemeenten en provincies, dat is bijna eenderde, geen projectbeschrijving hebben aangeleverd, terwijl deze toevoeging aan het onderzoek op verzoek van de gemeenten en provincies zelf heeft plaatsgevonden.

De projectbeschrijvingen laten tevens zien dat ieder van de projecten die door ons zijn ondergebracht bij een bepaald doel en indicator, veelal veel verder voeren dan alleen het betreffende doel en indicatoren. Vele projectbeschrijvingen verbinden meer doelen binnen de Geldstroom BKV (bijvoorbeeld activiteiten, publieksbereik, samenwerking etc), die uiteindelijk leiden tot en bijdragen aan de realisatie van de subdoelen van de landelijke outcomedoelstelling.

De aangeleverde projectbeschrijvingen bieden echter geen volkomen zuiver en representatief beeld van hetgeen met middelen uit de Geldstroom BKV gebeurt. Sommige typen projecten zijn immers meer mediageniek, waardoor het gemakkelijker/aantrekkelijker is hierover een projectbeschrijving aan te leveren. Minder spectaculaire, maar desondanks zeer waardevolle projecten blijven hierdoor (wellicht) uit zicht.

BIJLAGE 1 Indicatoren (21) onder 5 doelen

Doel 1 (3 geherformuleerde outputindicatoren)

- Aantal voor scholen of leerlingen georganiseerde educatieve activiteiten (1.1)
- Aantal voor publiek georganiseerde activiteiten (= publieksactiviteiten) (1.2)
- Aantal aan publieksactiviteiten meewerkende kunstenaars (1.3)

Doel 2 (5 geherformuleerde outputindicatoren)

- Aantal bezoekers dat een bezoek brengt aan de vanuit de Geldstroom BKV gesubsidieerde publieksactiviteiten (2.1)
- Aantal bezoekers van de website van (vanuit de Geldstroom BKV gesubsidieerde) instellingen (2.2)
- Aantal met (cultuur)educatieve activiteiten bereikte leerlingen (2.3)
- Aantal met (cultuur)educatieve activiteiten bereikte scholen (2.4)
- Aantal deelnemers aan activiteiten van de kunstuitleen (los van de reguliere kunstuitleen) (2.5)

Doel 3 (5 geherformuleerde outputindicatoren)

- Aantal presentatiemogelijkheden die bijdragen aan de promotie en zichtbaarheid van de kunstenaar (met subsidie vanuit de Geldstroom BKV) (3.1)
- Het aantal exemplaren van een communicatiemiddel dat wordt ingezet ter promotie van de zichtbaarheid van de BKV sector (3.2)
- Aantal publicaties in de media over vanuit de Geldstroom BKV gefinancierde activiteiten (3.3)
- Aantal kunstenaars van wie het werk toegankelijk is, bijvoorbeeld in een documentatiebestand (3.4)
- Aantal kunstenaarsinitiatieven in de gemeente of provincie (met subsidie vanuit de Geldstroom BKV) (3.5)

Doel 4 (5 geherformuleerde outputindicatoren)

- Aantal (permanente of tijdelijke) ateliers (4.1)
- Aantal (permanente of tijdelijke) broedplaatsen (4.2)
- Aantal Artist-in-Residence projecten (4.3)
- Aantal gebruikers van woon- en werkruimtes (4.4)
- Aantal kunstenaars dat op de wachtlijst staat voor woon- en/of werkruimte (4.5)

Doel 5 (3 geherformuleerde outputindicatoren)

- Aantal activiteiten dat vanuit of in samenwerking met instellingen wordt georganiseerd met als doel professionalisering en deskundigheidsbevordering van kunstenaars (5.1)
- Aantal deelnemersuren (=deelnemers x aantal uur) van activiteiten georganiseerd vanuit instellingen ter bevordering van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars (5.2)
- Aantal deelnemers van activiteiten georganiseerd vanuit instellingen ter bevordering van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars (5.3)

BIJLAGE 2 Procedure en informatie

Eind februari / begin maart 2007 zijn de vragenlijsten voor de gemeenten en provincies zoveel mogelijk ingevuld door IOO met bestaande gegevens (nul- en streefwaarden). Op dinsdag 13 maart (week 11) zijn de vragenlijsten (zie bijlage 3) met een begeleidende brief van het ministerie van OCW (zie bijlage 4), namens de werkgroep Geldstroom BKV, verzonden naar de gemeenten en provincies met het verzoek om aanvulling van de gegevens. In de Midterm Review staat met name de tussentijdse realisatie van de indicatoren centraal. Binnen een aantal dagen zijn alle gemeenten en provincies door IOO gebeld om te vernemen of de vragenlijst is ontvangen, of er nog vragen zijn en of men verwacht de gegevens binnen de aangegeven termijn van vier weken (uiterlijk vrijdag 6 april, eind week 14) aan te kunnen leveren. Bij het nabellen en uit de diverse contacten met gemeenten en provincies bleek soms in de beginfase (week 11) al dat men verwachtte de gegevens niet aan te kunnen leveren binnen de gevraagde termijn. In die gevallen hebben wij al in de beginfase 1 of 2 weken uitstel verleend. Wel hebben wij deze gemeenten en provincies met klem gevraagd uiterlijk 6 april in ieder geval aan te geven over welke indicatoren (binnen welke doelen) zij een kwalitatieve beschrijving zouden kunnen aanleveren (onderdeel C van de vragenlijst).

Op dinsdag 10 april hebben wij de stand van zaken bepaald van wat ontvangen was en wat niet. Met de gemeenten en provincies waarvan ons niet bekend was welke projectbeschrijvingen zij konden aanleveren (8 van de 26), hebben wij opnieuw contact opgenomen. Daarna hebben wij een inventarisatie gedaan van de mogelijk aan te leveren projectbeschrijvingen en de doelen waarbinnen deze vielen op basis van de informatie die wij wel ontvangen hadden. Sommige gemeenten en provincies gaven aan over meer dan twee projecten een projectbeschrijving te kunnen aanleveren. IOO heeft uit dit aanbod een keuze gemaakt, waarbij met name de spreiding over de doelen van belang was en daarbij is enigszins rekening gehouden met de spreiding over de verschillende groepen (G4, netwerksteden, steden met kunstvakonderwijs en provincies). Deze selectie is op 16 april voorgelegd aan het ministerie van OCW voor akkoord. Op 19 april 2007 (week 16) hebben de gemeenten en provincies een e-mail bericht van IOO ontvangen waarin stond vermeld over welke twee doelen (of soms maar één) wij uiterlijk vrijdag 4 mei 2007 (week 18) projectbeschrijvingen zouden willen ontvangen volgens het bijgevoegde format (zie bijlage 6). Tevens hebben we de gemeenten en provincies waarvan we de vragenlijst nog niet hadden ontvangen op 6 april, of een latere datum indien aan hen hierover uitstel was verleend, uitstel gegeven tot 4 mei.

Aangezien op 4 mei de gegevens en projectbeschrijvingen van relatief veel gemeenten en provincies nog niet waren ontvangen, hebben we de deadline stilzwijgend een week verlengd naar 11 mei om te bekijken of er nog gegevens binnen zouden komen. Op 11 mei hebben wij wederom

de stand van zaken opgemaakt en hebben we een herinneringsmail verstuurd (soms ook telefonisch contact) aan de gemeenten en provincies waarvan de gegevens nog niet of gedeeltelijk waren ontvangen. Een week later is IOO gestart met de analyse en rapportage op basis van de op dat moment beschikbare gegevens (begin week 21, 21 mei 2007).

Onderstaande tabel laat zien welke informatie ontbreekt in dit rapport.

Tabel A Niet ontvangen informatie

	<i>Kwantitatieve info</i>	<i>Projectbeschrijvingen</i>
G4 (4)	Rotterdam	Rotterdam Gemeente Utrecht
Netwerksteden (5)		Maastricht
Kunstvak (5)	Zwolle	Breda Leeuwarden
Provincie (12)	Provincie Utrecht Zuid-Holland	Provincie Utrecht Drenthe Limburg
	N = 4	N = 8

Kortom, van 4 gemeenten / provincies zijn geen kwantitatieve vragenlijsten ontvangen en van 8 gemeenten / provincies zijn geen projectbeschrijvingen ontvangen (voor meer achtergronden en redenen van niet aanleveren zie bijlage 9). Van Rotterdam en de provincie Utrecht is zowel geen kwantitatieve informatie ontvangen alsook geen projectbeschrijvingen. Aanvullend dient opgemerkt te worden dat van de gemeente Den Haag wel kwantitatieve informatie is ontvangen. Dit betroffen echter gegevens omtrent de met OCW overeengekomen indicatoren in plaats van de indicatoren (zie ook het inhoudelijk commentaar van Den Haag in bijlage 8). Daarom wordt er in de tabellen geen gerealiseerde waarde en verwachte realisatie vermeld voor de gemeente Den Haag.

Voor het inhoudelijke commentaar van de G4 op de aanpak van de Mid-term Review en de eerdere onderzoeken verwijzen wij naar paragraaf 1.5 en bijlage 8 van dit rapport en paragraaf 1.5 en bijlage 3 van het rapport 'Doorontwikkeling Geldstroom BKV. Nulanalyse en nulmeting. Definitief rapport. Februari 2007'.

Er zijn in totaal 31 projectbeschrijvingen ontvangen van 18 gemeenten en provincies. Onderstaande tabel laat zien over welke doelen en indicatoren deze projectbeschrijvingen verdeeld zijn. Ook is hierin te zien of de projectbeschrijvingen zijn aangeleverd door G4 gemeenten (4), netwerksteden (5), steden met kunstvakonderwijs (5) of provincies en op welke indicatoren de projectbeschrijvingen betrekking hebben.

In verhouding zijn er relatief veel projectbeschrijvingen aangeleverd door netwerksteden (gemiddeld 1.6) en provincies (gemiddeld 1.3) in tegenstelling tot steden met kunstvakonderwijs (gemiddeld 0.8) en de G4 (gemiddeld 0.75).

Tabel B Overzicht aangeleverde projectbeschrijvingen

<i>Doelen</i>	<i>Aantal</i>	<i>G4</i>	<i>Netwerk</i>	<i>Kunstvak</i>	<i>Provincie</i>	<i>Indicatoren</i>
Doel 1	8	1	1	1	5	1.2
Doel 2	7	1	2	-	4	2.1 en 2.5
Doel 3	6	-	1	-	5	3.1, 3.4 en 3.5
Doel 4	4	-	3	1	-	4.1 en 4.2
Doel 5	2	-	1	-	1	5.1 en 5.3
Combinatie	4	1	-	2	1	n.v.t.
Totaal	31	3	8	4	16	

In bijlage 7 vindt u een uitgebreider overzicht van de aangeleverde projectbeschrijvingen. De teksten van alle aangeleverde projectbeschrijvingen bevinden zich in het aparte bijlagenrapport.

BIJLAGE 3 Vragenlijst Midterm Review

Inleiding

In het kader van de evaluatie van de Geldstroom BKV hebben wij u namens de werkgroep Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving (waarin vertegenwoordigers zitten van het ministerie van OCW, IPO en VNG) eerder gevraagd naar de nulsituatie eind 2004/begin 2005 betreffende in het kader van de (nieuwe periode van) Geldstroom BKV geformuleerde indicatoren en de streefwaarden voor deze indicatoren voor de periode 2005-2008. Met uw hulp zijn wij hier in grote mate in geslaagd.

Inmiddels dient de tussentijdse meting, ofwel "de Midterm Review", zich aan. Hiermee wil de werkgroep Geldstroom BKV inzichtelijk maken hoe ver gemeenten en provincies zijn in de realisatie van de streefwaarden, en of gemeenten en provincies verwachten deze streefwaarden ook uiteindelijk te realiseren. Uitgangspunt van de Midterm Review is de realisatie in de periode begin 2005 – eind 2006, halverwege de vierjaarlijkse periode van de Geldstroom BKV. In de gevallen waarin gemeenten/provincies knelpunten ervaren bij het behalen van deze streefwaarden, is de werkgroep Geldstroom BKV benieuwd naar deze knelpunten.

De Midterm Review levert de werkgroep Geldstroom BKV informatie op landelijk niveau, die van belang is voor de toekomst van de Geldstroom BKV.

Net als in de nulmeting concentreren we ons voor het landelijke beeld op de grootste gemene deler van doelen die in het rapport 'Evaluatie Geldstroom BKV: nulanalyse en nulmeting' worden gepresenteerd, namelijk de vijf doelen die het meest voorkomen (doelen 1 t/m 5). Dit betekent dat u niet alle door u aangeleverde outputindicatoren in het kader van de Geldstroom BKV terug zult vinden in dit document, maar slechts een deel daarvan.

Planning

Nadat u dit document ontvangen heeft, zult u door één van ons gebeld worden voor een mondelinge toelichting. In dit gesprek zullen wij ook eventuele vragen van uw kant beantwoorden. Uiteraard kunt u ook tussentijds contact met ons opnemen.

Wij willen u verzoeken dit document uiterlijk 6 april 2007 ingevuld aan ons te retourneren.

Bij voorbaat dank voor uw medewerking, en met vriendelijke groeten,

Eelco van Aarsen (tel: 071 – 525 3668) e.van.aarsen@research.nl
Natasha Stroeker (tel: 071 – 525 3605) nstroeker@ioo.nl

A. Stand van zaken

Toelichting

In de nulmeting/nulanalyse van de Geldstroom BKV die wij hebben uitgevoerd, hebben wij u gevraagd naar de stand van zaken op door ons geherformuleerde landelijke indicatoren aan het begin van de (nieuwe periode van de) Geldstroom BKV en de streefwaarden voor de periode 2005-2008. Met uw hulp hebben wij dit overzicht vrijwel geheel sluitend gekregen.

De werkgroep (OCW, IPO en VNG) wil nu graag weten welke waarden er in uw gemeente/provincie zijn gerealiseerd in de periode 2005-2006, en of u verwacht de streefwaarde(n) voor de periode 2005-2008 volledig te halen. In onderstaand invulveld kunt u een jaarlijks gemiddelde van deze waarde(n) invullen en aangeven of u verwacht of u de streefwaarde(n) zult behalen.

Voorbeeld: U heeft binnen doel 1 het aantal voor het publiek georganiseerde activiteiten als indicator geformuleerd. Nulwaarde is 10 en de jaarlijkse streefwaarde is 30. Stel dat u in de periode "begin 2005 – eind 2006" 50 voor het publiek georganiseerde activiteiten heeft gerealiseerd (gefinancierd vanuit de Geldstroom BKV). Hieronder vult u bij de realisatie over 2005 en 2006 het gemiddelde per jaar in, dus $50/2 = 25$. De streefwaarde per jaar was 30. Als het aantal activiteiten in de komende periode gemiddeld hetzelfde blijft dan gaat u de verwachte streefwaarde van 30 activiteiten per jaar niet halen en vult u dus 'nee' in. Indien u nog wel verwacht dit gemiddelde over vier jaar te kunnen halen door meer dan 30 activiteiten per jaar voor het publiek te organiseren in de komende periode, dan vult u 'ja' in.

De nadruk bij de realisatie over 2005 en 2006 ligt op de Geldstroom BKV. Voor zover de exacte waarden lastig toe te schrijven zijn aan de Geldstroom BKV, omdat er sprake is van vervlechting met andere (bijvoorbeeld autonome) middelen, dient dit hier duidelijk aangegeven te worden door bij de betreffende indicator een asterisk (*) te vermelden en een schatting te maken van het aandeel van de Geldstroom BKV hierin. Bijvoorbeeld: "50% van 300")

Voor de duidelijkheid hebben we aan het eind van dit document uw oorspronkelijke indicatoren en de geherformuleerde indicatoren opgenomen, zoals opgegeven in de nulmeting. **Daarin hoeft u niets aan te passen.** Ze dienen puur als eventueel hulpmiddel voor u bij het invullen van onderstaand invulveld.

Invulveld

#	Doel	Geherformuleerde landelijke indicatoren	Tijdspad	Nulwaarde	Streefwaarde	Jaarlijkse realisatie over 2005 en 2006 (jaarlijks gemiddelde over deze twee jaren)	Verwacht streefwaarde voor 100% te halen in de periode 2005-2008?
	<i>Doel 1: Activiteiten en educatieve activiteiten</i>	Het aantal voor scholen of leerlingen georganiseerde educatieve activiteiten	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 1: Activiteiten en educatieve activiteiten</i>	Het aantal voor publiek georganiseerde activiteiten ¹ (= publieksactiviteiten)	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 1: Activiteiten en educatieve activiteiten</i>	Het aantal aan publieksactiviteiten meewerkende kunstenaars	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 2: Publieksbereik</i>	Aantal bezoekers dat een bezoek brengt aan de vanuit de Geldstroom BKV gesubsidieerde publieksactiviteiten.	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 2: Publieksbereik</i>	Aantal met (cultuur)educatieve activiteiten bereikte ² leerlingen ³	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 2: Publieksbereik</i>	Aantal met (cultuur)educatieve activiteiten bereikte scholen	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 2: Publieksbereik</i>	Aantal deelnemers aan activiteiten van de kunstuitleen (los van de reguliere kunstuitleen)	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee

¹ (Publieks)activiteiten kunnen zijn: een tentoonstelling, (kunst)manifestatie, vertoningen, Week van het Ontwerp, open (atelier)dag, kunstmarkt, exposities, educatieve tentoonstellingen, co-productie met het buitenland, discussieavond, MediaArt manifestatie, (meerjarige)projecten, modeshows.

² Bereikt = het aantal bezoekers, aantal deelnemers of aantal leerlingen dat heeft deelgenomen aan of aanwezig is geweest bij een (cultuur)educatieve activiteit.

³ Leerlingen kunnen zijn leerlingen uit het PO, VO, beide, of op een andere wijze gedefinieerd.

#	Doel	Geherformuleerde landelijke indicatoren	Tijdspad	Nul-waarde	Streef-waarde	Jaarlijkse realisatie over 2005 en 2006 (jaarlijks gemiddelde over deze twee jaren)	Verwacht streefwaarde voor 100% te halen in de periode 2005-2008?
	<i>Doel 3: Zichtbaarheid en presentatie</i>	Aantal presentatiemogelijkheden ¹ die bijdragen aan de promotie en zichtbaarheid van de kunstenaar (met subsidie vanuit de Geldstroom BKV)	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 3: Zichtbaarheid en presentatie</i>	Het aantal exemplaren van een communicatiemiddel ² dat wordt ingezet ter promotie van de zichtbaarheid van de BKV sector	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 3: Zichtbaarheid en presentatie</i>	Aantal publicaties in de media over vanuit de Geldstroom BKV gefinancierde activiteiten	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 3: Zichtbaarheid en presentatie</i>	Aantal kunstenaars van wie het werk toegankelijk is, bijvoorbeeld in een documentatiebestand ³	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 3: Zichtbaarheid en presentatie</i>	Aantal kunstenaarsinitiatieven in de gemeente of provincie (met subsidie vanuit de Geldstroom BKV)	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee

¹ Presentatiemogelijkheden kunnen zijn: tentoonstellingen, manifestaties, expositie- of presentatieruimten, (presentatie)podia.

² Communicatiemiddelen kunnen zijn: (relatie)folders, brochures, tijdschriften, websites.

³ Bijvoorbeeld via www.kunstenaars.nu

#	Doel	Geherformuleerde landelijke indicatoren	Tijdspad	Nulwaarde	Streefwaarde	Jaarlijkse realisatie over 2005 en 2006 (jaarlijks gemiddelde over deze twee jaren)	Verwacht streefwaarde voor 100% te halen in de periode 2005-2008?
	<i>Doel 4: Woon- en werkruimte</i>	Het aantal (permanente of tijdelijke) ateliers	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 4: Woon- en werkruimte</i>	Het aantal (permanente of tijdelijke) broedplaatsen	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 4: Woon- en werkruimte</i>	Het aantal gebruikers van woonwerk- en werkruimtes	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 4: Woon- en werkruimte</i>	Het aantal Artist-in-Residence projecten	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 4: Woon- en werkruimte</i>	Aantal kunstenaars dat op de wachtlijst staat voor woonwerk- of werkruimte	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 5: Professionalisering en deskundigheidsbevordering</i>	het aantal activiteiten dat vanuit of in samenwerking met instellingen wordt georganiseerd met als doel professionalisering en deskundigheidsbevordering van kunstenaars	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 5: Professionalisering en deskundigheidsbevordering</i>	het aantal deelnemersuren (=deelnemers x aantal uur) van activiteiten georganiseerd vanuit instellingen ter bevordering van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee
	<i>Doel 5: Professionalisering en deskundigheidsbevordering</i>	het aantal deelnemers van activiteiten georganiseerd vanuit instellingen ter bevordering van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars	Jaarlijks			In te vullen	Ja/Nee

B. Knelpunten

Toelichting

Het kan zijn dat de realisatie over 2005 en 2006 achterblijft bij uw streefwaarde, of dat u verwacht de streefwaarde voor de periode 2005-2008 niet volledig te behalen. In dat geval willen wij graag weten waardoor dat volgens u veroorzaakt wordt. Wij zijn, kortom, geïnteresseerd in de knelpunten die u ervaart, waardoor u uw streefwaarden niet verwacht te halen.

Kunt u in onderstaand kader per indicator (vermeld onder “#” in onderdeel A) aangeven welke knelpunten u ervaart?

Indien u verwacht de streefwaarde bij elke indicator voor de periode 2005-2008 volledig te halen, vult u hieronder “nvt” in.

Invulveld voor knelpunt(en) doel 1, indicator: Het aantal voor scholen of leerlingen georganiseerde educatieve activiteiten

Invulveld voor knelpunt(en) doel 1, indicator: Het aantal voor publiek georganiseerde activiteiten

Invulveld voor knelpunt(en) doel 1, indicator: Het aantal aan publieksactiviteiten meewerkende kunstenaars

Invulveld voor knelpunt(en) doel 2, indicator: Aantal bezoekers dat een bezoek brengt aan de vanuit de Geldstroom BKV gesubsidieerde publieksactiviteiten

Invulveld voor knelpunt(en) doel 2, indicator: Aantal met (cultuur)educatieve activiteiten bereikte leerlingen

Invulveld voor knelpunt(en) doel 2, indicator: Aantal met (cultuur)educatieve activiteiten bereikte scholen

Invulveld voor knelpunt(en) doel 2, indicator: Aantal deelnemers aan activiteiten van de kunstuitleen (los van de reguliere kunstuitleen)

Invulveld voor knelpunt(en) doel 3, indicator: Aantal presentatiemogelijkheden die bijdragen aan de promotie en zichtbaarheid van de kunstenaar (met subsidie vanuit de Geldstroom BKV)

Invulveld voor knelpunt(en) doel 3, indicator: Het aantal exemplaren van een communicatiemiddel dat wordt ingezet ter promotie van de zichtbaarheid van de BKV sector

Invulveld voor knelpunt(en) doel 3, indicator: Aantal publicaties in de media over vanuit de Geldstroom BKV gefinancierde activiteiten

Invulveld voor knelpunt(en) doel 3, indicator: Aantal kunstenaars van wie het werk toegankelijk is, bijvoorbeeld in een documentatiebestand

Invulveld voor knelpunt(en) doel 3, indicator: Aantal kunstenaarsinitiatieven in de gemeente of provincie (met subsidie vanuit de Geldstroom BKV)

Invulveld voor knelpunt(en) doel 4, indicator: Het aantal (permanente of tijdelijke) ateliers

Invulveld voor knelpunt(en) doel 4, indicator: Het aantal (permanente of tijdelijke) broedplaatsen

Invulveld voor knelpunt(en) doel 4, indicator: Het aantal Artist-in-Residence projecten

Invulveld voor knelpunt(en) doel 4, indicator: Het aantal gebruikers van woonwerk- en werkruimtes

Invulveld voor knelpunt(en) doel 4, indicator: Aantal kunstenaars dat op de wachtlijst staat voor woonwerk- of werkruimte

Invulveld voor knelpunt(en) doel 5, indicator: het aantal activiteiten dat vanuit of in samenwerking met instellingen wordt georganiseerd met als doel professionalisering en deskundigheidsbevordering van kunstenaars

Invulveld voor knelpunt(en) doel 5, indicator: het aantal deelnemers van activiteiten georganiseerd vanuit instellingen ter bevordering van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars

Invulveld voor knelpunt(en) doel 5, indicator: het aantal deelnemersuren (=deelnemers x aantal uur) van activiteiten georganiseerd vanuit instellingen ter bevordering van professionaliteit en deskundigheid van kunstenaars

C. Kwalitatieve beschrijvingen

Toelichting

Vanuit de werkgroep Geldstroom BKV is de behoefte geuit om gemeenten en provincies ook de mogelijkheid te geven om een kwalitatieve beschrijving aan te leveren van "in het oog springende" projecten binnen de lokale BKV-sector, die gefinancierd worden met middelen vanuit de Geldstroom BKV en die kunnen fungeren als 'pareltjes' of 'best practices' binnen de sector. Deze kwalitatieve beschrijvingen, die maximaal 1 A4tje per project zullen beslaan, zullen worden opgenomen in onze rapportage van de Midterm Review. Het is onze bedoeling uw beschrijving integraal en niet-geredigeerd weer te geven. Wij zullen u in een later stadium vragen een beschrijving aan te leveren van maximaal 2 in het oog springende projecten binnen de lokale BKV-sector die gesteund worden met middelen uit de GBKV.

In de projectbeschrijvingen in het rapport willen wij een spreiding realiseren tussen de verschillende doelen. Het is daarvoor van belang dat niet elke gemeente of provincie een beschrijving geeft die onder het zelfde doel valt. Daarom vragen wij u bij deze binnen welke doelen u een beschrijving **kunt** aanleveren, zodat wij daarmee met onze selectie rekening kunnen houden. In het vervolgtraject zullen we u vragen voor maximaal 2 doelen ook daadwerkelijk een beschrijving aan te leveren. Een nadere richtlijn voor deze beschrijving volgt nog, maar de beschrijvingen dienen in elk geval in te gaan op de volgende aspecten:

- Wat heeft de gemeente / provincie exact gedaan?
- Waarom heeft zij hiervoor gekozen (motivatie)?
- Op welke wijze sluit dit aan bij de landelijke outcomedoelstelling?
- Wat is het resultaat tot nu toe en wat is het verwachte resultaat ?

Kunt u voor elk van de volgende doelen aangeven of u wel of niet in staat bent in een later stadium een beschrijving van een in het oog springend project binnen het betreffende doel aan te leveren? Deze beschrijvingen dienen uiterlijk begin mei (week 18) aangeleverd te worden.

Invulveld

Doelen	In staat aan te leveren? Indien ja, naam project invullen
Doel 1: Activiteiten en educatieve activiteiten	ja/nee << Indien ja, naam project invullen >>
Doel 2: Publieksbereik	ja/nee << Indien ja, naam project invullen >>
Doel 3: Zichtbaarheid en presentatie	ja/nee << Indien ja, naam project invullen >>
Doel 4: Woon- en werkruimte	ja/nee << Indien ja, naam project invullen >>
Doel 5: Professionalisering en deskundigheidsbevordering	ja/nee << Indien ja, naam project invullen >>

BIJLAGE 4 Begeleidende brief OCW

O N D E R
 O N D E R
 L T U U R
 N E T E M
 S C H A P

Aan de contactambtenaren voor
 De Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving

Den Haag

Ons kenmerk
 DK/CB/2007/9143

Onderwerp
 midterm review Geldstroom Beeldende Kunst en
 Vormgeving

Geachte heer/ mevrouw,

Hierbij vraag ik, namens de werkgroep beeldende kunst van IPO, VNG OCW, uw aandacht en medewerking voor de midterm review Geldstroom BKV 2005-2008.

De werkgroep beeldende kunst heeft het Instituut voor Onderzoek Overheidsuitgaven (IOO) opdracht gegeven deze midterm review uit te voeren. In februari 2007 heeft IOO de nulanalyse Geldstroom BKV 2005-2008 afgerond. De uitkomsten van dit onderzoek dienen als basis voor de midterm review.

Zoals al eerder met u gecommuniceerd, is de uitkomst van de review van belang voor de besluitvorming over de toekomst van de Geldstroom BKV.

Tegen deze achtergrond verzoek ik u medewerking te verlenen aan het bijgevoegde onderzoek van IOO.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
 namens deze,
 de directeur Kunsten,

mr. M.J. Berendse

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
 Rijnsstraat 50, Postbus 16375, 2500 BJ Den Haag T +31-70-412 3456 F +31-70-412 3450 W www.minocw.nl
 Contactpersoon: S. Stehmann, T +31-70-4122660 IPC 3300

BIJLAGE 5 Email selectie projectbeschrijvingen

Begeleidende email uitwerking projectbeschrijvingen (19-04-07)

Geachte heer / mevrouw .....,

In de afgelopen weken heeft u in het kader van de Midterm Review Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving aan ons doorgegeven (onderdeel C van de vragenlijst) voor welke doelen en projecten u een projectbeschrijving zou kunnen aanleveren aan ons. Wij hebben de aangeleverde informatie van alle gemeenten en provincies geïnteriseerd. Op basis daarvan hebben wij voor elke gemeente en provincie maximaal twee projecten geselecteerd waar wij graag een projectbeschrijving van zouden willen ontvangen.

Voor u is de volgende selectie gemaakt:

Doel A: Project B

Doel C: Project D

Graag zouden wij u willen vragen voor elk van de bovengenoemde projecten een korte beschrijving (maximaal 1 A4) aan te leveren, waarbij in ieder geval in wordt gegaan op de volgende aspecten:

- Naam en periode van het project en het doel van de GBKV waar dit binnen valt;
- Wat houdt het project in, welke instellingen zijn hierbij betrokken en wat is de rol van de gemeente of provincie?;
- Waarom is besloten dit project uit te voeren en motivatie om dit met middelen vanuit de Geldstroom BKV te doen?;
- Hoe sluit dit project aan bij de landelijke outcomedoelstelling van de Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving?;
- Wat is het resultaat van het project tot nu toe en wat is het verwachte resultaat aan het eind van de Geldstroom periode (2005 – 2008)?

Graag zouden wij de kwalitatieve projectbeschrijvingen, waarbij bovenstaande aspecten aan de orde komen, uiterlijk vrijdag 4 mei 2007 ontvangen. Voor alle duidelijkheid vermelden wij nog dat IOO geen redactieslag zal toepassen op de aangeleverde projectbeschrijvingen. Deze projectbeschrijvingen, waar wij jullie op verzoek van VNG en IPO naar vragen, zullen in de bijlage van het rapport van de Midterm Review worden geplaatst zoals u deze heeft aangeleverd. Voor de vergelijkbaarheid is het daarom van belang dat bovengenoemde indeling (zie ook bijgeleverd word bestand) wordt aangehouden bij de projectbeschrijving(en).

Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met Eelco van Aarsen of Natasha Stroeker.

Met vriendelijke groeten,

Eelco van Aarsen (tel: 071 – 525 3668) e.van.aarsen@research.nl

Natasha Stroeker (tel: 071 – 525 3605) nstroeker@ioo.nl

BIJLAGE 6 Format projectbeschrijving(en)

Per gemeente / provincie minimaal 1 en maximaal 2 projectbeschrijvingen aanleveren.

Provincie / gemeente: .....

Projectomschrijving (ongeveer 1 A4 per project)

Naam project: .....

Doel Geldstroom BKV waar het project binnen valt: 1 / 2 / 3 / 4 / 5

Periode project: .....

Wat houdt het project in, welke instellingen zijn hierbij betrokken en wat is de rol van de gemeente of provincie?

Waarom is besloten dit project uit te voeren en motivatie om dit met middelen vanuit de Geldstroom BKV te doen?

Hoe sluit dit project aan bij de landelijke outcomedoelstelling van de Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving?

Wat is het resultaat van het project tot nu toe en wat is het verwachte resultaat aan het eind van de Geldstroom BKV periode (2005 - 2008)?

BIJLAGE 7 Overzicht projectbeschrijvingen

Doel	Type	Indicator	Project	Landelijke outcome	Trefwoord
Doel 1					
Den Haag	G4	1.2 Voor publiek georg activ	Allerlei activiteiten Kunsthuis 7x11, STROOM, Artoteek	onduidelijk	
Den Bosch	kunst	1.2 Voor publiek georg activ	KW 14: de ontdekking van de Traagheid	bovenlokale uitstraling	Fotografie, film, kunstenaarsinitiatief KW 14
Enschede	netwerk	1.2 Voor publiek georg activ	AKI Festival	2	Kunststudenten laten samenwerken a.h.v. thema
Zuid-Holland	provincie	1.2 Voor publiek georg activ	Gouda bij Kunstlicht 2006	3	Tentoonstelling lichtkunstobjecten
Groningen	provincie	1.2 Voor publiek georg activ	Sir Harrison Birtwhistle Festival	1 en 2	Kunstenaarsinitiatieven en vormgeving!
Groningen	provincie	1.2 Voor publiek georg activ	City on a Roof	1 en 2	Kunstenaarsinitiatieven en vormgeving!
Flevoland	provincie	1.2 Voor publiek georg activ	Nieuw verleden	bovenlokale uitstraling	Bezoekers in aanraking brengen met BK
Zeeland	provincie	1.2 Voor publiek georg activ	Zeeuwse Nieuwe	4	Jonge kunstenaars
Doel 2					
Amsterdam	G4	2.1 Bezoekers publieksactiviteiten	Stichting Submarine Channel	onduidelijk	Internetkanaal, vernieuwing interactieve media
Eindhoven	netwerk	2.1 Bezoekers publieksactiviteiten	Dutch Design Week	1	Vormgeving! (Samenhang creëren)
Groningen	netwerk	2.1 Bezoekers publieksactiviteiten	Chaos in Groningen	onduidelijk	Creatieve stad, manifestatie galiers en kunstenaarsinitiatieven. Doel: publieksbereik
Zuid-Holland	provincie	2.5 Kunstuitleen	Watertanden: samenwerking kunstuitlenen	3	Tentoonstelling 4 kunstuitlenen
Overijssel	provincie	2.1 Bezoekers publieksactiviteiten	Kunstvereniging Diepenheim	3	Educatie
Gelderland	provincie	2.1 Bezoekers publieksactiviteiten	Mode Biënnale Arnhem 2005	2 en 3	Modevormgeving
Zeeland	Provincie	2.1 Bezoekers publieksactiviteiten	Plat Zeeuws/Zee prik	3	Vormgeving!
Doel 3					
Arnhem	netwerk	3.1 Aantal presentatiemogelijkheden	Ontwerp CAFE door Ontwerp Platform Arnhem (O.P.A.)	onduidelijk	Platform voor het ontwerpveld
Overijssel	provincie	3.1 Aantal presentatiemogelijkheden	5 mobiele kunstwerken	2	Integratie BK en vormgeving bij ontwikkeling in de ruimte
Noord-Holland	provincie	3.4 Aantal kunstenaars werk toegankelijk	Database Noord-Hollandse kunstenaars en vormgevers	3	Kunstenaars en vormgevers
Noord-Holland	provincie	3.5 Aantal kunstenaarsinitiatieven	St. Kunstfort Vijfhuizen	2 en 3	Kunstenaarsinitiatieven
Noord-Brabant	provincie	3.5 Aantal kunstenaarsinitiatieven	Hello World	2	Werkconferenties zichtbaarheid presentatie-instellingen
Noord-Brabant	provincie	3.5 Aantal kunstenaarsinitiatieven	Zichtbaarheid Kunstinitiatieven	2	Zichtbaarheid en publieksbereik kunstinitiatieven

Doel	Type	Indicator	Project	Landelijke outcome	Trefwoord
Doel 4					
Den Bosch	kunst	4.1 Aantal ateliers	Artots, Melkfabriek (huur deels betaald met activiteiten)	1	Huisvesting, kantoor en expositieruimte voor kunstenaarsinitiatief Artots (Artists on the spot)
Enschede	netwerk	4.2 Aantal broedplaatsen	Medialab	2	Publieksfunctie, middensegment, kunstinit en samenwerking
Arnhem	netwerk	4.1 Aantal ateliers	SLAK	1	Atelierbeheer
Groningen	netwerk	4.1 Aantal ateliers	Cultuurpand COB10	1	Ateliers, infrastructuur versterken
Doel 5					
Eindhoven	netwerk	5.3 Aantal deelnmr activiteit prof en deskhd	Gastateliers	3	Samenwerking kunstenaars, vormgevers EN ontwikkeling
Gelderland	provincie	5.1 Aantal activiteiten prof en deskundighd	Debatten BKV in Lux	2	Debatten BK en vormgeving
Combinatie					
Tilburg	kunst	1.1 Activ. Leerl. & meer ind. Binnen doel 3	SPACE - Now and then	2	Expositie relatie BK en architectuur, kunstenaarsinitiatieven
Amsterdam	G4	onduidelijk	Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK)	2	Vernieuwing, nieuwe concepten, subsidies kunstenaars en (jonge) cultuurproducenten
Friesland	provincie	onduidelijk	Woordenstroom: 12 BK projecten langs de vaarweg Lemmer-Delfzijl	onduidelijk	Kunstwerken langs de vaarweg
Zwolle	kunst	onduidelijk	Culturele Werkplaats R-10	1	Jonge kunstenaars, ateliers en professionalisering

BIJLAGE 8 Commentaar G4

Commentaar Den Haag (per mail d.d. 26 april 2007)

De gevraagde cijfers zoals eerder aangegeven in het kader van de nulmeting geven een (zeer) onvolledig beeld en geven geen inzicht in of herkenning van ontwikkelingen in de sector BKV in Den Haag. De cijfers zijn niet meer te herleiden tot een lokaal herkenbaar beeld. Bij de outputdoelstellingen die deels met BKV-geld tot stand komen wordt een gepercenteerd getal gevraagd. Het percentage BKV-geld is in hoge mate bepalend voor de uitkomst van de nul-en streefwaarden. Gelijk blijvende totaalwaarden lijken daardoor toch een groei of krimp te vertonen.

De percentages zijn bovendien niet goed per indicator te bepalen. Voor de nulwaarde ultimo 2004 geldt dat al helemaal, maar ook voor de huidige periode is het lastig en arbitrair. Onder een bedrijfs onderdeel vallen doorgaans meerdere indicatoren, waarvoor het percentage verschillend kan liggen. Maar dat is niet te bepalen. **Je stapelt zoveel onvolkomenheden, aannames en verschillende soorten getallen op elkaar, dat de uiteindelijke cijfers volstrekt onbetrouwbaar zijn en geen betekenis hebben zonder er heel veel context bij te vermelden.** Vandaar ook dat wij hebben besloten voor de Midterm Review alleen uit te gaan van de met het ministerie overeen gekomen indicatoren en aan de hand daarvan te kijken in hoeverre deze gerealiseerd zijn voor 2005 en 2006. Deze gegevens hebben we in een bijlage bijgevoegd.

Tenslotte is het ergerlijk om telkens weer min of meer dezelfde gegevens - met net weer andere uitgangspunten, dus weer een hoop uitzoekwerk - te moeten leveren. Daarnaast sluiten wij ons aan bij de kritiekpunten van de andere G4-steden. Daarvoor verwijzen wij naar de opmerkingen die gemaakt zijn door Rotterdam, Utrecht en Amsterdam.

Commentaar Rotterdam (verslag van telefonisch onderhoud op 23 maart 2007)

De vraag zoals deze gesteld wordt is niet te beantwoorden. De vijf geaggregeerde doelen (= geherformuleerde doelen) zijn lastig te relateren aan de zelf geformuleerde indicatoren. Het gaat om activiteiten die door 5 verschillende instellingen in Rotterdam worden uitgevoerd. Hier moet contact mee worden opgenomen om de cijfers en gegevens in kaart te brengen. De ene activiteit is de andere niet en deze kunnen (bijv. in het kader van doel 1) niet zomaar worden opgeteld.

Ook de keuze van twee voorbeeldprojecten moet overlegd worden met de instellingen.

Het feit dat de Gemeente Rotterdam in een eerdere fase geen nulwaarden heeft aangedragen, heeft te maken met het feit dat in het voortraject onvoldoende duidelijk was en er onvoldoende over nagedacht is hoe gemonitord zou moeten worden. Daarom zijn er geen nulwaarden en zal men het moeten doen met de feitelijke, huidige gegevens. Rotterdam gaf aan in overleg met de instellingen een poging doen om iets van cijfers boven tafel te halen. Dit kan echter wel enige tijd vergen.

BIJLAGE 9 Niet ontvangen informatie

Deze bijlage bevat de stand van zaken d.d. 21 mei 2007 van de terugontvangen kwantitatieve vragenlijsten en projectbeschrijvingen in het kader van de Midterm Review Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving.

Zowel kwantitatieve vragenlijst als projectbeschrijvingen niet ontvangen van (n=2):

- Rotterdam: wel geregeld contact mee gehad. Rotterdam heeft ook allerlei inhoudelijke bezwaren die ook al in eerdere fase gemeld zijn. Toch hebben zij toegezegd een poging te doen de informatie te verzamelen. Tot op heden is dat nog niet gelukt en aangeleverd;
- Provincie Utrecht: hier waren in principe geen bezwaren. Zij zouden gewoon in april de gegevens aanleveren. Echter, lange tijd niets meer gehoord. Meerdere malen geprobeerd contact te krijgen met de contactpersoon, maar dat is tot op heden niet gelukt.

Alleen kwantitatieve vragenlijst niet ontvangen (projectbeschrijvingen wel) (n=2):

- Zwolle: er waren al wat problemen en weinig tijd om ons de gegevens aan te leveren. We hebben nogmaals een verzoek gedaan om aanlevering vandaag omdat we het vermoeden hadden dat zij dachten met de projectbeschrijvingen aan al onze verzoeken te hebben voldaan, terwijl dit niet het geval is;
- Zuid-Holland: het aanleveren van de gegevens lukt pas op zijn vroegst eind juni. De gegevens zijn simpelweg nog niet beschikbaar op het moment.

Projectbeschrijvingen niet ontvangen (kwantitatieve vragenlijst wel) (n=6):

- Gemeente Utrecht: kan het nog niet leveren, want wacht nog op informatie van de betreffende instellingen;
- Breda: na veelvuldige herinneringen niets meer van vernomen;
- Leeuwarden: heeft ons vorige week bericht er op 16 mei aan te gaan werken, nog niet ontvangen. 31 mei berichtje: gaat niet lukken, 26 juni terug van vakantie;
- Maastricht: na herinneringen niets meer van vernomen;
- Drenthe: na veelvuldige herinneringen niets meer van vernomen;
- Limburg: heeft laten weten niets te kunnen leveren;

Kortom, van 4 gemeenten / provincies zijn geen kwantitatieve vragenlijsten ontvangen en van 8 gemeenten / provincies zijn geen projectbeschrijvingen ontvangen.

N.B. De provincie Zeeland heeft na 21 mei 2007 nog twee projectbeschrijvingen aangeleverd.